Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной ноябрьиин 21-һээ гарана | № 280 (14085) | 1975 оной ноябрьиин 29, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ

УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ТАБАН ЖЭЛЭЭ ДҮҮРГЭБЭ

Республикымнай ниис- Улаан-Үдэ хотын ажалшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриие доторо дээрэнь бэелүү-, социалис мүрысөө гэнээр дэлгэрүүлһэнэй ачаар промышленна продукци худалдаха юһэдэ- табан жэлэй түсэбтэ даабари болзорһоонь урид, ноябриин 26-да дүүргээ.

1975 онии 1970 онойхи- сасуулхада, продукци худалдалгын хэмжээн 51,5 процентээр, ажалай бүтээсэ 26,8 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байна. Юһэдэхи табан жэлэй туршада үйлэдбэриин техническэ хэмжээн нилээд дээшэлээ. Городой промышленна предприятинуудта оньһожоруулагдамал поточно, автомат ба автомат шахуу 100 лини, 6.700 гаран шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоһон, хүдэлжэ байгаа 1.420 түхеэрэлгэ шэнэдхэгдэһэн, 1.100 түхэлэй түрүү технологиин арга нэбтэрүүлэгдэһэн байна.

Городой ажалшад КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, жэлэй дүүрэтэр табан жэлэй түсэбһөө гадуур 110 миллион түхэригэй промышленна продукци худалдаха, мүн КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ абаһан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа дүүргэхэ гэжэ шиидэ.

БАРИЛГАШАД ШАГНАЛДА ХҮРТЭБЭ

...нэр замай Улаан-Үдын ...анциин барилгашад юһэ... табан жэлэй эхинһээ ехэ ...га хэһэн байна. Байрын гэрнүүдые заһабарилха хүдэлмэридэ ехэ мүнгэн һомологдоһон юм. Тус коллектив байрын гэрнүүдые бариха, заһабарилха табан жэлэйнгээ даабари байгша оной ноябриин 1-дэ амжалтатайгаар дүүргээ бэлэй.

В. П. Рудых, Е. П. Машеров гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд барилга-заһабарилгын хүдэлмэри һайн шанартайгаар хэжэ, олоной магтаалда хүртэбэ. Юһэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэлсэһэн барилгашад В. П. Рудых, Е. П. Машеров, П. Д. Котова гэгшэд һаяшаг «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгүүдээр, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

...ЯАР ФЕВРАЛИИН ТҮСЭБӨӨР

...һэдэхи табан жэлэй туршада 20 миллион 700 мянган тү... ...рэгэй продукци гүрэндэ ху... ...дажа, 4 миллион 800 мянган түхэригэй олзо үйлэдбэри... ...оруулха даабаряа «Татарский ключ» карьероуправлениин коллектив ноябриин 17-... дүүргэһэн. Эдэнэр жэлэй ...этэр үшөө 600 мянган түхэригэй продукци худалдаха ...ого урдаа табинхай.

Карьероуправлениин хүдэлмэришэд абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө оролдоно. Известняк бутаргалаг фабрикын коллектив социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэнэ. Эдэнэр юһэдэхи табан жэл соо 3 миллион 396 кубометр известняк бутаргаха даабаряа бүри октябриин 20-до дүүргээ бэлэй. Энэ түрүү коллективнай мүнөө 1976 оной февралиин түсэбөөр продукци гаргана.

Манай карьероуправлениин бэшэшье олон хүдэлмэришэд амжалтатай һайнаар хүдэлнэ. Байгша оной арба һарын даабариһаа гадуур 173 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа. Тиигэжэ үйлэдбэриһөө 106 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулагдаа. Коллективнай юһэдэхи табан жэлэй туршада продукци гаргаха даабаряа декабриин эхеэр дүүргэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллана.

Е. САВЕЛЬЕВА,
«Татарский ключ» карьероуправлениин түсэблэлгын таһагай инженер.

ТУЙЛАҺАНААРАА ҺАНААГАА АМАРХАГҮЙ

КПСС-эй XXV съездые угтаһан социалис мүрысөөндэ ...һон манай совхозой ...ад эдэ үдэрнүүдтэ ажа... амжалта туйлаба. ...най гүрэндэ мяха, һү ...а табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээ бшуу.

...ша оной ноябриин 7-... совхозоймнай коллектив ...дэ һү тушааха табан ...нгээ түсэб дүүргэһэн ...аа элидхээ һэн. Харин ...ин 20-до гүрэндэ мяха ...ха табан жэлэй түсэб ...гдээ. Бүхыдөө табан ... туршада совхознай гү... 67150 центнер һү, ...0 центнер мяха тушаа... табан жэлэйнгээ түсэб ...ан байна.

...э амжалта туйлахын совхозой малшад, зоо...нарна мэргэжэлтэд ...шангаар ажаллаһан, ...эдэн шухала хэмжээ... абаһан байха юм. ...рүүн гүрэндэ тушааг... ...эр, хонидоо уридша... ...шээн, шахан тарга... гэжэ оролдогдоо гэ... ...рнүүдые шахан тарга... дулаан байра түхеэ... ...н юм. Мүн хонидые таргалуулха байра ...ээ һэн. Энээнэй ашаар ...уд дунда зэргээр ...360 килограмм, хонид ...лограмм шэгнүүртэй... тушаагдаа бшуу.

...эдэ жэлнүүдтэ гахай ...рилжэ, гахайн мяха ...тушааха хэмжээнүүд ... Эндэ коммунист Яков ...вич Лазаревай ашаа ...ехэ. Тэрэнэй хүтэлбэ... коллектив табан жэ... түсэб 4 жэл 9 һара... ...ээ һэн. Бүхыдөө 5966 ...мяха үйлэдбэрилхэ ... байгаа һаа, тэрэнээ ...центнертэ хүргөө. Та...лэй туршада 7130 ...жо түлжүүлхэ бай... тэрэнээ хоёр дахин ...гэхэ гү, али 14707 ...жо томо болгоһон ...й. Поршоонхо түл... Тамара Алексеевна ...а эндэ дүршэл ша... ехэтэй байһанаа ха...

...эй һү шэмэ дээшэ... талаар эдэ жэлнүүдтэ хүдэлмэри хэгдэһэн 650 үхэр байлгаха ...мплекс түхеэрэгдэ... ...аглалгада оруулагда... ...на. Эндэ үнеэд, ту...үнүүд дулаан газар... ...гдажа, харууһанай ажал ехэтэй хүдэлмэри гол түлэб оньһожоруулагдана.

Һү һаалиин Харанхойн фермэ (даагшань Ц. Д. Замбулаева), Калининскын фермэ (даагшань Н. Киргизов) табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй. Совхозой түрүү һаалишад Николай Георгиевич Овсянкин, Елизавета Николаевна Камчатова, Раиса Сабитовна Сабитова болон бусад жэл бүри һү һааха түсэб, уялгануудаа үлүүлнэ. Энэ жэлэй үнгэрһэн 10 һарада Н. Г. Овсянкин харууһалдаг үнеэн бүриһөө 2360 килограмм, Е. Н. Камчатова—2094, Р. С. Сабитова 1948 килограмм һү һаагаад байнхай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хонин ажал хүгжөөхын түлөө яһала оролдогдоно. Юһэдэхи табан жэлэй туршада тус бүрэ 600 хонидой байха 13 шэнэ байра түхеэрэгдэһэн байна. Энээнэй ашаар һүүлэй 5 жэлэй туршада нооһон урдынхиһаа ехэ абтадаг, худалдагдадаг болоо. Тиигэбэшье гүрэндэ нооһо тушааха табан жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй үлөө.

Совхоздомнай ажалша бэрхэ, дүршэлтэй хонишод олон. Тэдэнэрэй тоодо Н. Б. Банзаракцаева, А. И. Разгильдеева болон бусад ороно.

Малшаднай туйлаһанаараа һанаагаа амарнагүй. Түрэл партиингаа XXV съездын хүндэлэлдэ жэлэй дүүрэтэр совхознай табан жэлэй түсэбһөө гадуур 650 центнер мяха, 3000-гаад центнер һү гүрэндэ тушааха зорилготой.

Совхозой малшад продукциин шанар һайжаруулха, өөрынь үнэ сэн хямдаруулхые оролдодог болоо. Отара, гүүртэнүүдэй коллективүүд ажахын тоосоондо оруулагданхай. Тиимэһээ малшад хэрэгтэ хэрэггүй үлүү гаргаша хэхэгүй гэжэ тэмсэнэ. Жэшээнь, хонишод дүтэ полиин һолоомо зөөжэ, газаа оруулхаһаа арсана. Юуб гэхэдэ, энэмнай үлүү гаргаша болоно ха юм. Хонишод намартаа, үбэлдөө һүрэгүүдээ бэлшээхэ зуурандаа обоолоотой һолоомо эдюулхэ аргатай байна бшуу. Эдэ бүгэдын ашаар мал ажалай продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулагдана. Байгша ондо һүнэй өөрынь үнэ сэн центнэрэй 70 мүнгөөр хямдарха хараатай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ үбһэ тэжээлээ буйлуулжа, малдаа үгэдэг болонхойбди. Илангаяа һолоомоёо хэршэжэ, дабһатай уһаар зөөлэрүүлээд, силостэй холижо малда үгэхэдэ зохид байшоо. Мүнөө һаалиин фермэнүүдтэ һолоомо силосэй имэ холисо бэлдэгдэдэг болонхой.

Ерэхэ табан жэлдэ мал ажалаа бүри хурданаар хүгжөөхэ найдамтай үндэһэ һуури табигдажа байна. Илангаяа малай типовой һайн байранууд түхеэрэгдэнэ. Тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри үргэлжэдэнь оньһожоруулха хэмжээнүүд абтахаар хараалагдана.

Совхоздомнай жэлдээ 24 мянган гахай шахан таргалуулха аргатай томо комплекс түхеэрэгдэжэ дүүрэхэеэ байна. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахада аймагай бүхы ажахынуудһаа поршоонхонуудые абажа түлжүүлхэ, шахан таргалуулха болонобди. Тиигэжэ гахайн мяха үйлэдбэрилгэ бүхыдөө промышленна үндэһэ һуури дээрэ гаргагдаха ушартай.

Тэрэшэлэн тарялан, сабшалан, бэлшээриин ургаса дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд абтана. Илангаяа газарай хүрьһэ гэмтээхэгүй агротехникэ хэрэглэхэ, поли һалхинһаа хамгаалха мододые һуулгаха хүдэлмэри ябуулагдажа эхилһээр хэдэн жэл үнгэрөө. Энэ хүдэлмэри саашадаа бүри оролдосотой нэтэрүүгээр ябуулагдаха юм.

Таряалангаа эзэдтэй болгожо, ажахын тоосоото звенонуудые табижа эхилээбди. Эдэ звенонуудай аша үрэ ехэтэй байһаниинь элитэ. Жэшээнь, механизатор Иннокентий Агафонович Черепанов хэдэн жэлэй туршада хартаабха ургуулдаг звеное ударидана. Тус звено байгша ондо гектарай 126 центнер ургаса абажа шадаа.

Табан жэлэй түсэбэй ёһоор 2850 үхэртэй байха байбал, тэрэмнай 3100 толгойдо хүргэгдэхэ юм. Мүн адуу моридой, гахайн тоо олошоруулха түсэб дүүргэгдэнхэй.

Иигэжэ совхознай арбадахи табан жэлдэ алхасаяа хурдадхаха дүүрэн аргатай гэжэ һанагдана.

В. МАТХЕЕВ,
Хяагтын аймагай «Пограничный» совхозой директор.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ АША ТУҺАДА ЭСЭШЭГҮЙ АЖАЛ ЯБУУЛГЫН ТҮЛӨӨ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ «Эб найрамдалай алтан медаль» барюулагдаба



КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ Ф. Жолио-Кюрин нэрэмжэтэ «Эб найрамдалай алтан медаль» барюулалгада зорюулагдаһан баярай суглаан Кремль соо болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шагналай барюулагдажа байһан үе.

Фототелеграфаар абтаба. (ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ Ф. Жолио-Кюрин нэрэмжэтэ «Эб найрамдалай алтан медаль» барюулгада зорюулагдаһан баярай суглаан ноябриин 27-до Кремль соо болобо.

Свердловск зал соо нииславл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд ба гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд, СССР-эй Верховно Соведэй ба РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд, Союзна министерствэнүүдэй, зургаануудай, ниитын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд суглараа. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй делегаци — һаяхан Ленинградта үнгэргэгдэһэн Бүхэдэлхэйн конференцидэ хабаадалсаһан эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй национальна түлөөлэгшэд зал соо ерэнхэй.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, **А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, Д. Н. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев** гэгшэдые зал соо сугларагшад үни удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ ехэ альга ташалгаар угтаба.

Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо академик Е. К. Федоров баярай суглаа нээһэн байна.

Эб найрамдалай тала барилгшадай бүхэдэлхэйн хүдэлөөнэй дээдэ шагнал барюулагдаха болоһонтой дашарамдуулан, эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй үмэнэһөө, эндэ байһан бүхы хүнүүдэй үмэнэһөө Леонид Ильич Брежневые тэрэ үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Нүхэр Л. И. Брежневые «Эб найрамдалай алтан медаляар» шагнаха тухай эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн соведэй Президиумэй шиидхэбэриие совет хүнүүд, дэлхэйн бүхы түбинүүдтэхи эб найрамдалай тала баригшад гүн гүнзэгы баясхалантайгаар угтаһан байна, — гээд академик Е. К. Федоров хэлэбэ. Хүндэтэ Леонид Ильич, бүхы оронуудай үргэн ниитэ хүн зоной бата бэхи, үнэн сэхэ ба демократическа эб найрамдал байгуулха хүсэл эрмэлзэлэй танай нэрэтэй, манай ленинскэ партиин ба Совет правительствын ажал ябуулгатай холбожо байһаниие уласхоорондын олониитын түс шиидхэбэриие халуунаар дэмжэжэ, һайшаажа байһан ушар эли тодоор гэршэлэн харуулна.

Бүхы оронуудай ба бүхы түбинүүдэй олон миллион хүн зон Таниие мүнөө үе сагай политическэ элитэ ехэ ажал ябуулагша гэжэ, эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай, арадуудай эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалай түлөө, хүн түрэлтэнэй социальна хүгжэлтын түлөө шанга тэмсэлшэ гэжэ мэдэрнэ.

Танай ажабайдал ба ажал ябуулга, Леонид Ильич, дэлхэй дээрэ эгээл хүндэтэ үйлэ хэрэг болохо эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ һайнаар алба хэхэ талаар бүхы совет хүнүүд болон хариин оронуудай эб найрамдалай тала баригшадта телотомо жэшээ боложо үгэнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ фашис эзэмдэгшэдтэ эсэргүү тэмсэлдэ манай арадай туйлай ехэ гарза хохидолтойгоор өөрынгөө эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалые хамгаалха үедэ Та дайшалхы армиин зэргэдэ жагсажа, совет Эхэ ороноо, тэрэнэй ерээдүйе хамгаалалсаһан байнат.

Илалтын алдарта үдэрнүүдһээ хойшо 30 жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо Танай бүхы хүсэл оролдолго коммунизм байгуулгын асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдалай түшэг тулгуури болоһон манайороной экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ зорюулагдана гэжэ Е. К. Федоров хэлэбэ.

Леонид Ильич Брежневтэ «Эб найрамдалай алтан медаль» барюулхын тула эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн соведэй делегаци иимэ бүридхэлтэйгөөр Москва ерэһэн тушаа суглаанай түрүүлэгшэ мэдээсэбэ. Ромеш Чандра — эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн соведэй генеральна секретарь (Инди), Халед Мохи-Эд-Дин — эб найрамдалай Египедэй соведэй генеральна секретарь, Рикардо Молина Марти — Венесуэлын эб найрамдалай соведэй генеральна секретарь, Георгий Дмитров-Гошкин — эб найрамдалай Болгариин национальна комитедэй түрүүлэгшэ, Ле Зуй Ван — ДРВ-гэй эб найрамдал хамгаалха комитедэй секретарь, Мирьям Вирс-Туоминен — «Финляндиин эб найрамдалай тала баригшадай» организациин генеральна секретарь, Мамаду Сако—Малиин эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй генеральна секретарь.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн соведэй генеральна секретарь Р. Чандрада үгэ үгтэбэ.

НҮХЭР РОМЕШ ЧАНДРЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэр Брежнев!

Президиумэй гэшүүд, хүндэтэ нүхэд!

Нүхэд ба ханинар!

Соведэйнгээ 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан, эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн соведэй Президиум нүхэр Леонид Ильич Брежневые, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретариие өөрынгөө эгээл үндэр тэмдэг — Фредерик Жолио-Кюрин нэрэмжэтэ «Эб найрамдалай алтан медаляар» шагнаха гэжэ нэгэн дуугаар шиидхээ.

Энэ шиидхэбэри хадаа дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы хубинуудтахи эб найрамдалда дуратай олон зуу миллион хүнүүдээр һайшаан дэмжэгдэбэ. Политическэ талаар элдэб үзэл бодолтой политическэ ба гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад, политическэ партинууд болон олониитын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие амаршалһан байна. Энэ шагнал заводто, поли дээрэ, эмхи зургаануудта хүдэлдэг ажалай юрын хүнүүдтэ, ажалша хүн бүхэнэй гэр бүлэдэ гүн гүнзэгы баясхалан асараа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн соведые дэмжэжэ байһан эб найрамдалай түлөө олон зуу миллион тэмсэлшэд, һайн һайхан һанаатай хүнүүд энэ шагналые эб найрамдалай аша туһада гайхамшагта ба шууд сэхэ ажал ябуулгын түлөө, мүнөө үеын уласхоорондын тон шухала асуудалнуудта хабаатай, эб найрамдалай программа бэелүүлхэ талаар совет гүрэнэй эдэбхи үүсхэлэй түлөө нүхэр Брежневтэ, Советскэ Союзай алдарта Коммунис партида, мүн бүхы совет арадта үгтэһэн хүндын тэмдэг гэжэ ойлгоно.

Шахардуу шанга байдалые һулаауулха хэрэгтэ, илангаяа Хельсинкидэ болоһон зүблөөнэй амжалтатайгаар түгэсэлгэдэ нүхэр Брежневэй үүргэ айхабтар ехэ байгаа.

Эб найрамдалай ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ олон оронуудта шухала үнэн сэхэ харилсаа ба социальна хүгжэлтэ тогтоохо талаар һүүлэй жэлнүүдтэ нүхэр Брежневтэл адляар хубитаяа ехээр оруулһан нэгэшье хүн үгы.

Хүн түрэлтэнэй ерээдүйдэ, манай үхибүүдэй зол жаргал ба амгалан байдалда айхабтар шухала хүдэлмэриинтнай түлөө, Леонид Ильич, Таниие амаршалхыемни намда зүбшөөгыт. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн соведтэ ородог бүхы түбинүүдэй 125 ороной национальна организацинуудай үмэнэһөө би Таниие амаршална гээшэб.

Фредерик Жолио-Кюрин нэрэмжэтэ «Эб найрамдалай алтан медаль» нүхэр Брежневтэ барюулһан ушар хадаа бүхы совет арадта дэлхэйн арадуудай баяр баясхалан хүргэһэн дэмбэрэлтэ ушар болоно.

Шэнэ дэлхэй байгуулхын түлөө хүн түрэлтэнэй тэмсэлэй шэнэ шатада бидэнэр ороод байнабди. Мүнөө сагайхидал адли үе бүхы түүхэдэ хэзээдэшье байгаа...

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

ЧССР-эй партийно-правительственна делегаци мордобо

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Густав Гусак түрүүтэй Чехословакиин Социалис Республикын партийно-правительственна делегаци Советскэ Союз соогуур ябахаяа ноябриин 27-до Москваһаа мордобо. Делегаци Минск, Ленинград хотонуудта хүрэхэ байна.

Аха дүү социалисороной делегациие амаршалхаяа хэдэн арбаад мянган москвагайхид нииславл хотын үйлсэ гудамжануудта, талмайнуудта гараа. Чехословакиин Коммунис партиин, Советскэ Союзай Коммунис партиин хүндэлэлдэ, совет-чехословак хани барисаанай хүндэлэлдэ амаршалгын транспарантнууд, совет ба чехословак тугууд хаа хаанагүй далбан намилзана.

ЧССР-эй ба СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэ аэродром дээрэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гурбан түрэлэй сэрэгшэдэй — ябаган сэрэгшэдэй, летчигуудай, морягуудай хүндэлэлэй харуул жагсаагдаба. ЧССР-эй, Советскэ Союзай Гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Г. Гусак хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа, сэрэгшэдтэй мэндэшэлэлдэбэ. Нииславл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд нэрьемэ халуун альга ташалгаар нүхэд Л. И. Брежневые, Г. Гусагые, ЧССР-эй ба Советскэ Союзай партийна, гүрэнэй хүтэлбэрилхы бусад ажал ябуулагшадые амаршалһан байна.

Хүндэлэлэй харуулай жагсаалай талмай дээгүүр үнгэрэн гаралгаар баяр ёһолол дүүрэбэ.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин, А. П. Кириленко, А. А. Громыко, А. А. Гречко, В. В. Гришин гэгшэд самоледой гэшхүүрэй дэргэдэ нүхэд Г. Гусагтай, Л. Штроугалай, В. Билягтай, И. Ленарттай, ЧССР-эй партийно-правительственна делегациин бусад гэшүүдтэй үнэн зүрхэнһөө, аха дүү ёһоор хахасаһан байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор Г. С. Дзоценидзе, М. А. Яснов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд Б. П. Бугаев, Г. С. Павлов, Н. С. Патоличев, В. Ф. Промыслов, К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадууд М. П. Георгадзе, В. П. Рубен, С. К. Цвигун, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн М. С. Смиртюков, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын орлогшо Г. Х. Шахназаров болон бусад тусхай тушаалтад үдэшэлсөө.

СССР-тэхи ЧССР-эй посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд, Москвада хүдэлдэг ба һурадаг чехословак эрхэтэд делегациие үдэшэлгын үедэ байлсаба.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо М. А. Лесечко, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Н. Родионов, СССР-һээ ЧССР-тэ байдаг элшэн сайд В. В. Мацкевич, КПСС-эй ЦК-гай секторые даагша С. Н. Колесников делегацитай хамта Советскэ Союз соогуур ябахаяа мордолсоһон байна.

(ТАСС).

ЧССР-эй партийно-правительственна делегаци Белоруссида ерэбэ

МИНСК. (ТАСС-ай тусхай корр.). КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Густав Гусак түрүүтэй ЧССР-эй партийно - правительственна делегаци ноябриин 27-до Минск ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. М. Машеров, БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ф. А. Сурганов, БССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Я. Киселев ба республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд ЧССР-эй, СССР-эй ба БССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн аэродром дээрэ делегациие угтаһан байна.

Минск хотын ажалшадай түлөөлэгшэд аэродром дээрэ ЧССР-эй делегациие угталсаа.

Пионернүүд айлшадтаа баглаа сэсэгүүдые барюулба. Ажалшадай түлөөлэгшэд хүндэтэ айлшадаа халуун альга ташалгаар амаршалһан байна.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯР БАЯСХАЛАН

Агуухэ Октябрьин социалис революциин 58 жэлэй ойтой дашарамдуулан, манай ороной ажалшадһаа, партийна ба ниитын организацинуудһаа, предприятинуудай, барилгануудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай коллективүүдһээ, Совет Арми ба Флодой сэрэгшэдһээ олон тоото амаршалганууд Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй нэрэ дээрэ ороһон байна. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ совет хүнүүдэй туйлаһан ажалай алдарта амжалтанууд тухай, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухай амаршалгын бэшэгүүд, телеграмманууд дотор хөөрэгдэнэ. Коммунис партияа нягтаар тойрон жагсажа, КПСС-эй, Совет гүрэнэй дотоодын ба гадаадын политикые, КПСС-эй Центральна Комитедэй болон нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй тэрэнэй Политбюрогой бодото ажал ябуулгые бүрин һайшаажа байһан тухайдаа совет хүнүүд мэдүүлнэ. Партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахые эрид шиидэнги байһанаа эдэнэр мэдүүлхэ зуураа, Октябрьин Эхэ ороной һүр хүсые саашадань бэхижүүлхын аша туһада улам бүри эдэбхитэйгээр, габшагайгаар ажаллахые найдуулна.

Аха дүү социалис оронуудай хүтэлбэрилэгшэдһээ, Коммунис ба хүдэлмэришэнэй, национально-демократическа партинуудһаа, хариин оронуудай правительствануудһаа, гүрэнэй ба ниитын ажал ябуулагшадһаа, демократическа эмхинүүдһээ, юрын хүнүүдһээ һайндэрэй амаршалганууд ороһон байна. Агуухэ революционно һайндэрөөр гадаадын ханинарнай амаршалан, коммунис байгуулалтын бүхы асуудалнуудаар манай ороной туйлаһан амжалтануудые, КПСС-эй ба Совет гүрэнэй эб найрамдалта политикые үндэрөөр сэгнэнэ. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөе амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ Советскэ Союз айхабтар ехэ хубитаяа оруулаа, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан гүримаар зэргэ оршохо гол ёһонуудые баталалгада нүлөөлһэн ленинскэ гадаадын политикын аша туһые, эб найрамдалай, демократиин ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдые саашадань нэгэдүүлхэ талаар манай партиин эсэшэ сусашагүй хүсэлэл оролдолго гаргаһан ябадалые амаршалганууд соогоо сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэһэн байна.

Агуухэ Октябрьин социалис революциин 58 жэлэй ойтой дашарамдуулан, совет арадта, Советскэ Союзай Коммунис партида, Совет гүрэндэ халуун амаршалга хүргэһэнэйнь, һайн һайхан хүсэһэнэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет партийна, совет ба ниитын организацинуудта, предприятинуудай, барилгануудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай коллективүүдтэ, Совет Арми ба Флодой сэрэгшэдтэ, бүхы совет ажалшадта, мүн аха дүү социалис оронуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, Коммунис ба хүдэлмэришэнэй, национальна-демократическа партинуудта, правительствануудта, гүрэнэй болон ниитын ажал ябуулагшадта, демократическа эмхинүүдтэ, гадаадын бүхы ханинарта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ	СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ	СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

...рлогшо
...МАЕВ.

...з № 01598.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ ДҮҮРГЭЛГЭДЭ ХУБИТАЯА АРЬБАДХАХА

ВЛКСМ-эй УЛААН-ҮДЫН ГОРОДСКОЙ КОНФЕРЕНЦИ

Улаан-Үдын городской комсомолой организаци манай республикын томо организаци юм. Тиимэһээ тус организациин ээлжээтэ 35-дахи конференци олониитын анхарал горитойгоор татаа. ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь **В. Тимашов** тоосоото элидхэл хэжэ, 34-дэхи конференциин боложо дүүрэһэнһээ хойшонхи саг соо Буряад ороной ниислэл хотын залуу үетэнэй туйлаһан амжалтанууд тухай хөөрөөд, сашанхи хараа зорилгонууд тушаа тогтобо.

— «Табан жэлые илалта түгэсөөр дүүргэе», «КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтая!» гэһэн уряанууд доро Улаан-Үдэ хотын залуу үетэн ажаллана, — гээд нүхэр Тимашов элидхэлээ эхилнэ. — Хотын промышленна предприятинуудта, барилга дээрэ, транспортда, худалдаа наймаанай болон ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха эмхи зургаануудта 18 мянга гаран комсомолшууд хүдэлнэ. Эдэнэрэй 10.500-ниинь коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөн улам эршэтэйгээр ябуулагдажа байна. Тиихэдээ шэнэ үүсхэл, хүдэлөөнүүд баһал олоор мүндэлнэ. Манай хотын комсомол-залуушуулай коллективүүд ВЛКСМ-эй зүгһөө партиин съездэдэ барюулагдаха рапорт доро гараа табиха эрхэдэ хүртэхын түлөө хоорондоо мүрысэнэ. «Электромашина» заводой Г. Борисюгэй даадаг бригада партиин XXV съездын нээгдэхэ үдэр арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари дүүргээд байха зорилго урдаа табяа. Судна бүтээлгын заводой Н. Фетисовэй бригадын гэшүүд съездын хүндэлэлдэ зорюулан, габшагай ажалай 25 арбан үдэр соносхоо. Эдэ үүсхэлнүүд һайшаагдажа, хотын комсомол-залуушуулай коллективүүдэй дунда үргэнөөр дэлгэрээ.

Жэшээлхэдэ, нарин сэмбын комбинадай комсомолой организацида (секретарынь Л. Яковлев) энэ талаар горитой юумэн хэгдээ. Тус предприятиин коллектив табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 283 миллион түхэригэй продукци гаргахаар зориглоод байна. Энэ ехэ илалтада комбинадай залуу үетэнэй оруулһан хубита бии. Комсомол-залуушуулай 21 бригада табан жэлээ амжалтатайгаар түгэсхөө. Людмила Ащенкова, Зоя Бадмаева, Тамара Григорьева, Валентина Дмитриева болон бусадай даадаг бригаданууд эдэнэрэй тоодо оролсоно.

Бүхыдөө 278 залуу хүдэлмэришэд хубиингаа табан жэлэй түсэб мүноо дүүргээд байна. Эрхимэй эрхим 70 залуу хүдэлмэришэд ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн мүнгэн тэмдэгээр шагнагдаа. Мүнөө үедэ комбинадта ажаллажа байһан 1.500 залуу хүдэлмэришэдэй мянга гаранииинь партиин XXV съездэдэ зорюулжа, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялганuудые абанхай.

Гадна авиационно, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй, судна бүтээлгын заводуудай комсомолой организацинуудай ябуулжа байһан хүдэлмэриие онсо тэмдэглэмээр.

Тоосоото үе соо коммунис ёһоор ажалладаг болохын түлөө тэмсэжэ байһан залуушуул улам олошоржо, комсомол-залуушуулай коллективүүдэй тоо эли бодо дээшэлһэн байна. Жэшээлхэдэ, 1973 ондо 278 иимэ коллектив байһан һаа, 1974 ондо — 301, 1975 ондо — 390 болотороо ургаһан байха юм.

Эдэнэрэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ талаар ВЛКСМ-эй горком горитой хүдэлмэри ябуулаа.

Байгша оной юһэн һарын дүнгөөр, Железнодорожно районой комсомолой организаци (секретарьнарынь Н. **Федотов, А. Тунгусов**), нэгэдэхи һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан тугта хүртөө һэн. Эхин организацинуудай дунда Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын (секретаринь В. Гаськов), хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй (секретаринь Н. Заверюха) заводуудай, нарин сэмбын комбинадай (секретаринь Л. Яковлев), ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха городской комбинадай (секретаринь О. Попова), барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын, горпромторгын организацинууд шалгараа.

«Комсомолой прожекторэй» городской штабай хүдэлмэри тухай элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд онсо тогтоо. Тиихэдээ тус органой тон муугаар хүдэлдэг байһаниие шүүмжэлһэн байна.

Залуу уралан наринжуулагшад ажалай бүтээсэ болон технологи саашадань улам һайжаруулха хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлдэг байна. Байгша оной гурбадахи квартал соо тэдэнэр хамта дээрээ 479 дурадхал оруулжа, 272-ынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Энээнэй ашаар 170,8 мянган түхэриг мүнгэн алмагдаа.

Тус хэрэг эмхидхэхэ талаар промышленна предприятинуудта бии болгогдоһон залуу мэргэжэлтэдэй соведүүд ехэ юумэ хэнэ. Эдээндэ ВЛКСМ-эй горком бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой. Гэбэшье һанаһанда хүрэмэ юумэн үшөөл хэгдээгүй гэжэ һанахаар.

Тоосоото үе соо һурган хүмүүжүүлгын хэрэг саашадаа хүгжөө. Промышленна предприятинуудта шэнээр хүдэлхэеэ ерэһэн залуушуул аха нүхэдэйнгөө ударидалга доро шэлэһэн мэргэжэлэйнгээ нюусануудые таадаг заншал гуримшанхай.

Комсомолой политическэ һуралсал тоосоото үе соо яһала һайжарһан байна. Юһэдэхи табан жэлэй турша соо кружок болон семинарнуудта ябагшадай тоо 3 дахин дээшэлээ. Харин кружогуудай тоо 112-һоо 184 болотороо ургаба.

Институт, техникум, училищи болон һургуулинуудай комсомолой организацинуудай урда табигдажа байһан зорилгонууд тушаа элидхэлшэ тогтоо. Тиихэдээ хүдэлмэридэнь ушардаг дутуу дундануд тушаа тодо жэшээнүүдые дурдан хэлэжэ, эдэниие усадхаха талаар юу хэхэ байһан тухайнь дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

Комсомолой документнүүдые һэлгэлгэ шиидхэхы хаһадаа ороод байна. Мүнөө үедэ комсомолой 95 эхин организаци энэ хүдэлмэри эхилэнхэй. Тиихэдээ ВЛКСМ-эй 12.900 гэшүүд шэнэ билетүүдые абаа. Гэбэшье тус хүдэлмэриие улам эдэбхижүүлхэ, бүри эмхидхэл һайнтайгаар ябуулха саг ерээ. Юуб гэхэдэ, документнүүдые һэлгэлгын дүүрэтэр жэл үлүүтэйхэн саг үлэбэ.

ВЛКСМ-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь **А. Богуславский,** мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат **Л. Арбугаева** гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгые нээхэ зуураа, горкомой хэһэн һайн юумыень дурдаад, харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдэйнь эхин организацинуудта үсөөн ошодог байһыень онсолон заагаа.

Жэшээлхэдэ, Советскэ район дотор болоһон тоосоото һунгалтын 112 суглаанай оройдоо 5-дань тэдэнэр байлсаһан байха юм.

Худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта һая һургуулияа дүүргэһэн залуу хүбүүд, басагад олоороо ерэдэг гэжэ горпромторгын комсомолой организациин секретарь **Т. Соловейкина** мэдүүлээ. Гэбэшье эдэнэрые ВЛКСМ-эй райкомууд болон горком шефтээ абажа, наринаар шэлэжэ, комсомолой путёвконуудые барюулжа эльгээдэг байгаа һаань, һайн байха һэн гэжэ тэрэ тон зүб тэмдэглээ.

Оёдолой «Туяна» нэгэдэлдэ залуушуул олон юм. Эдэнэрэй дунда эрдэмээр бага зон үшөөл бии. Тиимэһээ тэдэнэй һуралсалда предприятиимнай комсомолой комитет ехэ анхарал хандуулдаг гээд, оёдолшон **Ц-Д. Арипилон** тэмдэглэбэ. Жэшээлхэдэ, мүнөө үедэ 135 хүн хүдэлмэришэн - залуушуулай үдэшын һургуулида, 25 хүн институтуудта, 34 хүн техникум болон училищинуудта һурана.

Студентнэрэй барилгын отрядууд хадаа ерээдүйн залуу мэргэжэлтэдые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ гол арганuудай нэгэн болоо гээд. Буряадай хүдөө ажахын институдай комсомолой комитедэй секретарь **Г. Галсанова** тон зүб хэлэбэ. Тиигээд хүдөө ажахын шэглэлтэй иимэ отрядуудые эмхидхэдэг болоо һаа, һайн һэн гэжэ дурадхаа.

ВЛКСМ-эй горкомой хүтэлбэрилхы органуудые конференцидэ хабаадагшад һунгаа.

* * *

Удаань шэнээр һунгагдаһан ВЛКСМ-эй горкомой элидхэлэй пленум болоо. ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретаряар **В. Тимашов,** секретарьнараар **А. Упханов, Л. Макуш** гэгшэд һунгагдаба.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
манай корр.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫЕ *ажалай амжалтаар угтая!*

ЖЭЛҺЭЭ ЖЭЛДЭ — ЕХЭ ПРОДУКЦИ

Хангай үндэр Хамар Дабаанай бооридо һууринжаһан Сотниковой шубуунай фабрикын мантан томо шулуун байшангууд алар холоһоо тобойжо харагдана. Эндэ арбаад жэлэй саада тээ шэнэ барилгын һуури тодхогдоо бэлэй. Нигэжэ оньһон техникын онол аргаар хүдэлхэ мүнөө сагай томо предприяти бии болонхой. Тус фабрикын коллектив схэшье бэшэ һаа угаа эбтэй эмхитэйгээр ажалаа ябуулна.

Фабрикын коллектив юһэдэхи табан жэлэй түсэб 1975 оной июлиин 10 болотор дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан байгаа. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, гүрэндэ шубуунай мяха, үндэгэ худалдаха түсэбөө болзорһоонь нэгэ һараар урид дүүргэжэ шадаа.

Зүгөөр энэ фабрикын хүдэлмэришэд туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амараагүй, ажалай улам ехэ бүтээсэ туйлана. Фабрикын директор, парткомой болон профсоюзай эмхи хүдэлмэришэдэйнгөө дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Түрүүшүүлэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын туг үргэгдэнэ, мүн шан барюулагдана.

Һүүлэй үедэ КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө эндэхи шубуушад хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэтэй шангаар ажаллана. Тиихэдээ юһэдэхи табан жэлэй эсэс хүрэтэр түсэбһөө гадуур 24 миллион үндэгэ, 2500 центнер тахяагай мяха гүрэндэ худалдаха гэжэ шиидэһэн байгаа.

Жэшээнь, Клавдия Васильевна Унагаева гэгшэ энэ жэлэй түрүүшын хахад соо эрхим жэшээ харуулжа, тахяа бүриһөө 186,6 үндэгэ суглуулжа абаа. Тэрэ гансаараа 8 мянган тахяа харууһалха зуураа, жэлһээ жэлдэ олон үндэгэ суглуулжа абана. Гансахан 1975 оной арбан һара соо дүн хамта нэгэ миллион 162 мянган үндэгэ суглуулба. Нүхэр Унагаева габшагай бэрхэ ажалаараа коллектив соогоо хүндэтэй болонхой. Тиимэл хадань нүхэдынь тэрэниие Улаан-Үдын аймагай Соведэй депутадаар һунгаһан байна.

Мүн үнинэй хүдэлмэришэдэй нэгэн А. Н. Дубинина өөрөө һайнаар хүдэлхын хажуугаар һая ажалда ороһон залуу басагадуудта шубуудай хойноһоо яагаад зүбөөр харууһалха тухай хэлэжэ, заажа үгэнэ. Тиихэдэ шубуушад Панькова, Черных, Савельева, Грабовская болон бусад жэлэй дүрбэн сагта шубуудаа оролдосотойгоор харууһалжа, социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсана.

Хэнэйшье мэдэһээр һая гараһан нарай нялха дальбараа томо болгохо гэээшэ бэлэн хэрэг бэшэ ааб даа. Теэд зоотехник Г. П. Антоновагай даадаг бригадын шубуушад бишыхан дальбараануудай хойноһоо харууһа зүбөөр табижа үнэн зүрхэнһөө анхарал оролдолго гаргана. Нигэжэ дальбараануудые гарза хоролтодо оруулангүй хоёр һаратай болоторнь харууһална.

Үндэгэ олоор гаргадаг һайн үүлтэрэй, томо бэетэй эмэ тахяатай болохын тулада инкубаторай цехтэ харюусалгатай ажал даалгагданхай. Тэндэ операторнууд Солдатова, Русанова гэгшэд ажалладаг юм. Үндэгэ дальбараа болгохо технологиие наринаар сахиһанай ашаар һайн үрэ дүн туйлагдана.

Дальбараануудые эрэ эмээрнь илгаһанай һүүлээр зоотехник Антоновагай бригадын шубуушад тушаажа абадаг. Дальбараануудта витамин, һү уулгана, үндэгэнэй шарые эдюулнэ.

Мүнөө сагта ажахын алишье һалбарида эрдэм ухаанай туйлалтанууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Энэ талаар фабрикын коллектив тус асуудалда анхарал ехээр хандуулна. Шубуудые эрдэм ухаанай заабариин ёһоор харууһалаад, шанартай продукци абажа байха зорилго урдаа табина. Эндэ зоотехническэ лаборатори үнинэй хүдэлдэг юм. Тэрэнэй зорилгонь юуб гэхэдэ, шубуудта үгтэхэ бүхы тэжээлэй шанарынь шалгажа үзэхэ. Тиигээд таарамжатай зохид тэжээлэй рацион зохёогоод, тэрэнэй хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһаниие хинан шалгажа байдаг.

Сотниковой фабрика шубуу үдхэхэ ажалаа шадажа табиһанай ашаар, жэлһээ жэлдэ улам ехэ ашаг олзо оруулна. Үнгэрһэн 1974 ондо эмэ тахяа бүриһөө дунда зэргээр хоёр зуун хори найман үндэгэ абаһан байгаа.

Тиигэжэ үнгэрэгшэ жэл нэгэ миллион долоон зуу мянган түхэриг, мүн юһэдэхи табан жэлэй эхилһээр бүхыдөө таба миллион түхэриг олзо оруулһан байха юм.

Ерэхэ табан жэлдэ фабрикын коллектив ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ гэжэ шиидэнхэй. Тиихэдээ шэнэ барилга ехээр хэхэ юм. Жэшээнь, дальбараануудые тэнжээжэ, томо болгохо арбан долоон шэнэ цех баригдаха байна. Эмэ тахяануудай тоо табан зуу мянгада хүргэгдэжэ, жэлдээ найма миллион табан зуу мянган үндэгэ абаха аргатай болохо юм.

Мүн хүдэлмэришэдэй ажаһуудал һайжаруулха зорилгоор ехэ барилга хэгдэхэ байна. Жэшээнь, шэнэ клуб, һургуули, столово, хүүгэдэй садясли, бани, байрын гэрнүүдые бариха түсэб табигданхай.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэб урагшатай һайнаар бэелүүлжэ байһан энэ фабрикын хүдэлмэришэд саашадаашье эршэ хүсэеэ һуладхангүй, шэнэ табан жэлдэ улам ехэ амжалта туйлахаар зориглонхой.

В. ГАЛДАНОВ.

ШЭНЭ АМЖАЛТА

Республикын ой модоной ажахын министерствын предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй туршада урагшатай һайнаар хүдэлжэ, ажалай һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Тэдэнэр табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүргэһэн тухайгаа ноябриин 24-дэ мэдээсэбэ.

1971—1975 онуудта республика доторнай 38 мянган гектар газарта модон таригдаа, таряалангай 2.451 гектарта ургаса хамгаалха модон ургуулагдаба. Тиихэдэ отологдоһон модоной үлэгдэл 39 мянган гектар газарһаа сэбэрлэгдэһэн, модоной 154 тонно үрэһэн суглуулагдаһан байна.

Промышленна үйлэдбэриин талаар табан жэлэй даабари байгша оной октябриин 1-дэ дүүргэгдэһэн байгаа. Промышленна продукци худалдаха түсэб 101,8 процент, арад зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха даабари 103,1 процент дүүргэгдэһэн юм. Министерствын предприятинууд табан жэл соо 5 миллион 941 мянган түхэриг олзо оруулһан байна.

Министерствын предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Ивалгын, Заудинска, Хандагатайн, Түнхэнэй, Кабанскын, Хориин ба Романовкын лесхозуудай коллективүүд түрүүлжэ ябана. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсажа, модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд жэлэй дүүрэтэр 1590 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө дүүр худалдаха гэһэн уялга абаад, оролдосотой һайнаар хүдэлжэ байна.

Манай корр.

Зурагаал

«САЙН БАЙНА, ҺААЛИШАН!»



Тэрэ гэһээр арбан табан жэл үнгэршэбэ. Сагай ошохонь түргэн лэ байна даа. Мэнэ һая гэхээр лэ, тиихэдэ Совет Армиин албанһаа бусажа ерэһэн, саб гэмэхэн солдат хубсаһатай, салигар гоё бэетэй Петя хүбүүн Сагаан Нуурай фермэдэ ерээ һэн. Үдэшэ, үглөөниинь һаалишадай һааһан дүүрэн хүнэгтэй һү хоёр гартаа үргөөд, ялагар сабхи дээгүүрээ бага сэсэргэн ябажа, зөөлсэхэ, хошон хүхюу үгөөр һаалишадтай «хадхалдаадшье» абаха.

— Ши, Петр, али мантаяа һаалишан болоjо хүдэлхэеэ һанаа гүш? Хамаагүй ерэ, һургахабди. Энэшни ямаршье ажалһаа дутуугүй, адли ажал ха юм, — гэжэ фермын үнинэй һаалишан Зоя Павловна Пантелеева тэрээндэ нэгэтэ хэлэбэ.

— Үгы даа, энэтнай һаалишан болохоёо һананагүй, харин эдэ залуу һаалишадаймнай нэгые һуга татажа ошохоёо байна бэшэ гү? Мэдэнэб даа, Петиин хэнэй хажуугаар эрьелдэһые, — гээд, Нина Котовщикова мэхэтэйхэнээр нюдөөрөө эмнисэгээн энеэнэ.

Залуу хүбүүн гэнтэ улайгаад, нэгэл нюуса бодолоо таагдашаһандал юушье дуугарбагүй. Үнэхеэрөө тэрэ Нинань ехэл «хүндүүлхэй» газарынь тудажархиһан байгаа ха юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, Пётрой сэрэгэй албанда байхадаа ходо бэшэг бэшэлсэһэн, олон жэлдэ үелһэн, инаг дуратай басаганиинь энэ фермэдэ һаалишанаар хүдэлжэ байгаа бшуу. Тиигээдшье Галинань һүүлэй үедэ ходо иигэжэ хэлэдэг болоһон байгаа:

—Фермэдэ ерээд хүдэлыш, сугтаа ажаллахабди, һонин, байха.

— Теэд һаалишан болоо һаам, хүдэр шииираг хүбүүн аад, хүнэг барижа үнеэн доро һууба. Ондоо ажал олоогүй юм гү гэжэ зариман наада барихал даа, — гээд, түрүүшээр Петр маргадаг бэлэй.

— Хаял даа, юуншье гэлсэг, хүнүүдтэ хамаа юуб. Ажалшни өөрыншье сэдьхэлдэ таараал һаань, ондоо юун хэрэгтэйб, — гэжэ анханай ойлгомжотой һонор басаган Галинь һанааень заһадаг байба.

Тиигэжэ уданшьегүй Петр Дёмин «Восточные Саяны» колхозойнгоо Тальска отделениин фермын һаалишан болобо. Энээнһээ урагша тэрэ тойрондонь эрэшүүлэй һаалишан болоһон ушар үзэгдөөгүй байгаа. Юуншьеб олонхи зон үнеэдые һааха гэээшэ эхэнэр хүнэй хэхэ ажал гэжэ хэр угһаа тоолодог, эрэ хүнэй үнеэ һаажа һуухыень хараа һаа, энеэлдэхэ, наада бариха тооной байһан. Тиимэһээ түрүүшээр зарим үетэн, наһад хүбүүдынь тэрэниие элдэбээр шоглон хэлэһэншье байха даа.

— Сайн байна, һаалишан! Һамгадаар адли үнеэдые һаахада хэр байнаб? Мухагша үнеэндэ мухарниса хайруулжа бү орхи, — гэлдээд, энеэлдэхэншье хүнүүд бии һэн.

— Хэдышье тиигээ һаань, энэ ажалаа хаяжа ошоогүйб. Хуби заяамни тиимэ байгаа бээз даа. Тэрэ гэһээр Галинатаяа ходо сугтаа хүдэлнэбди. Табан үхибүүдтэй болообди, — гэжэ Петр Ильич мүнөө хөөрэдэг.

Үнэхөөрөө, түрүүшээр һаалишанаар хүдэлхэ гээшэнь тиимэ хүнгэхэн хэрэг бэшэ байшоо. Хүнэг бариад лэ үнеэн доро һуужа шобтороол һаа, һүн гарана ааб даа, хаана ошохо һэм гэжэ түрүүшээр Петр һанадаг байгаа хаш. Үнэн дээрээ һаалишанай хэхэ ажал, дүүргэхэ уялгань айхабтар ехэ байба. Арай гэжэл хорёод үнеэдээ нэгэ-нэгээр шобторжо дүүргээд, һүеэ хүнэгөөр зөөжэ тушаахаш, һүүлдэнь малайнгаа шэбхэ шабааһа сэбэрлэхэш. Үдэшэндөө эдихэ үбһэ тэжээлыень нюрган дээрээ зөөхэш. Яаралтайгаар гэртээ эдеэлээд, дахин үдэшын һаалганда ерэхэш, үдэшэ орой гэртээ бусахаш. Үглөөгүүр үүр сүүрээр баһал бодожо, үнөөхи фермэ руугаа гүйхэш, яаралтайгаар малаа эдеэлүүлхэ, уһалха, һаахаш. Юрэдөөл бүхэли үдэртөө шахуу хүл дээрээ байжа хүдэлхэш. Тэрэ үедэ Сагаан-Нуурай фермэдэ ямаршье оньһожоруулга үгы, бүхы ажалынь һаалишад, малшадай гараар лэ хэгдэдэг байһан. Үшөө хажуугаарнь дадаа, дүршөөгүй дээрэһээ гарынь шалаха, үбдэхэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, бэрхэ һаалишан болохын тула олон юумэ мэдэхэ, шадаха болохо хэрэгтэй ха юм даа. Ямар үнеэндэ хэды шэнээн тэжээл эдюулхэдэ һүниинь нэмэнэб, ямар үнеэ хэзээ шэргээхэб, ямар болзорто искусственна аргаар үрэжүүлхэб гэжэ зоотехнигэй нарин заабариин ёһоор ажалаа хэхэ шухала. Эдэ бүгэдые нэгэ үдэр соо, тэрэнһээ байха нэгэ жэл соошье хуу шудалжа шадахагүйш. Ехэхэн саг, үнэн зүрхэнэй оролдолго хэрэгтэй. Оройдсол нэгэ-хоёр жэл хүдэлөөд, бултанһаа ходо гарама бэрхэ һаалишан болошохо гээшэмнай бэрхэтэй. Иигээд ерэхэдээ һаалишанай ажал хүнгэн, имагтал эхэнэр хүнүүдэй хэхэ ажал гэхэ болоо һаа, алдуутай.

— Һайрхалтагүй даа. Һаалишанаар түбһэн эрэшүүлшье хүдэлжэ шадахагүй ха гэжэ һанагшаб. Мүнөө тракторист гү, али автомашинын жолоошониие абаад үзэеэ. Тэдэш мотоороо хүдэлгэжэ абабал, кабинадань һуугаад лэ гүйлгэшэнэ. Үдэшэ гараж соо табижархёод, һанаа амар гэртээ ерэнэ. Ехэ хура бороо, саһан ороо һаань, гэртээ һуухал. Харин малшан, һаалишадта тиигэхэ аргагүй. Үнеэднай амитад гээшэ. Саг сооньтэдэниие эдеэлүүлхэ, уһалха, бөөмэйлхэ хэрэгтэй. Хэршье хүйтэн һалхин, жабар үлеэжэ, шаяама бороо, шэдэлмэ ехэ саһанай орожо байбашье һаань, тэдэнээ һаахаяа ошохо болоно ха юмши. Манай эгээл үнинэй һаалишад Нина Александровна Котовщикова, Екатерина Дмитриевна Осокина, Аграфена Петровна Щекина гэгшэдые хараад лэ гайхадагби. Ёһотойл зоримгой, эсэхэ сусахые мэдэхэгүй ажалша бэрхэ зон даа. Эдэнэр намда али болохоор туһалжа, дэмжэжэ, заажа, һаалишанай мэргэжэлдэ һургаа юм, — гэжэ Петр Ильич Демин мүнөө хөөрэжэ һуудаг.

— Эрэшүүлэй һаалишан болоходо эшэхэ, гайхаха юумэн үгы. Бүһэтэй хүн фермэдэ хүдэлбэл, хэрэгтэй болоходонь, һүхэ бариад, хүһамаг хорёо заһажархиха, хүшэр хүндэ хүдэлмэриин тудажа ерэхэдэ, бидэ, һамгад, һаалишад эрэ хүнөө урдаа хараха болоно ха юмбибди. Оролдоо һаа, ямаршье эрэ хүн эхэнэрнүүдһээ дутуугүй үнеэ һаажа шадаха байна. Тииһээ тиитэр мүнөө манай үнеэд машинаар һаагдана ха юм. — гэжэ Петрой нүхэр, мүнөө фермые даагша Галина Николаевна Дёмина хэлэнэ.

Һүүлэй хэдэн жэлдэ Петр Ильич Демин гансашье фермэ соогоо бэшэ, бүхы «Восточные Саяны» колхоз соогоо бултанһаа ехэ һү һаана. Һү һааха табан жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид, бүри октябрь һарада дүүргээ. Жэшээнь, байгша оной үнгэрһэн арба һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2310 гаран килограмм һү һаагаа гү, али гансал эгээ бэрхэ һаалишан Екатерина Осокинада бага ахигдаа.

Мүнөө үбэлжэлгын үедэшье Петр Демин, мүн нэй нүхэд һаалишад һү ехээр һаанад. Олонхи үнеэдэй шэргэһэншье һаа, һаалгадаг 150 гаран үнеэһээ үдэрэй 450—500 килограмм һү абана. Тиихэдэ Петр Ильич даб. дээрэ һаажа байһан 16 үнеэнһээ үдэрэй 95—100 гаран килограмм һү һаадаг. Һаалишадайнгаа оролдосотой ... лай ашаар табан жэлээ түгэсхэхы жэлдэ Сагаан-Нуурай фермэ бүхыдөө ... центнер һү һааха аад, ... гэрһэн арба һара соо ... центнер һү һаагаад байна.

Тээсгэн эндэхид ... жэлгын үедэ продукци ехээр абаха тухай Бэшүүрэй ... магай малшадай ... уряае зүбшэн хэлсээд, ... энэ мүрысөөндэ оролсожэ шиидээ.

— Малайнгаа үбэлжэлгэ лэ муу бэшээр бэлдээ һаа... Үбһэ тэжээлшье яһала... Жэшээнь, нёдондо 1500 ... но силостэй байбал, мүнөө фермынгээ хажууда ... тонно шэмэтэ тэжээл бэлдэхэйбди. Талха тарьяа... зүйл, һолоомо урдын... һураггүй элбэг. Үбэлжэлгэ ... ехээр һааха арга болоод гүйсэд бии, — гэжэ фермые даагша Г. Н. Дёмина хөөрэнэ.

Петр Ильич Галина Николаевна хоёрой хөөрһэн ... һуухые шагнахада, ... хүсэл эрмэлзэлгэтэй, ... бээ дэмжэн хүдэлдэг, ... ниинь хэн гэшэгүй фермэ... гээ ажал хүдэлмэри ... ходо һанаагаа табижа ... даг хүнүүд гэжэ ойлгосо... байгаа һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П[illegible]мин.

М. НАМЖИЛОВ.
Түнхэнэй аймаг.



АРАД ЗОНДО—ЭД БАРАА

МОЛДАВИИН ССР. Хоёр таһагтай «Золушка» гэжэ хубсаһа хунар угаадаг шэнэ машина иимэрхүү түхэлэй урданъ бүтээгдэдэг байһан аппарадуудһаа нилээд илгаатай юм. Энэ машинада тодхогдоһон активатор гэхэ гү, али угаагдаха хубсаһа мушхадаг оньһон хоёр тээшээ эрьелдэхэ аргатай. Тиигэжэ угаалай шанар дээшэлнэ, хубсаһанай урашалдаха ушар усадхагдана. «Золушкые» Кишинев хотын «Электромашина» завод бүтээн гаргажа эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой хүдэлмэришэн Н. Брек шэнэ машинын хүдэлмэриие харуулна.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДТА

РСФСР:

ШУЛУУН ХАДЫЕ, ХЭТЭДЭЭ СЭБДЭГ ХҮЙТЭН ГАЗАРЫЕ ҺЭТЭЛЭН...

Бушевицкэ заһабарилгын механическа заводһоо (Калининска область) траншей малтадаг түрүүшын хүсэтэ машина Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадта эльгээгдэбэ. Энэ коллектив иимэ түхэлэй түхеэрэлгэ түрүүлэн бэлдэжэ, барилгашадта дамжуулан үгөө. Түмэр замые зубшан ябажа, машина час соо хоёр зуун метр ханааб малтахадаа, хэлхээ холбооной кабель татаад, шоройгоор хушана. Энэ машина хадын шулууешье, хэтэдээ сэбдэг хүйтэн газарыешье һаадгүй бэлэхэнээр малтажархина. Машина газар малтадаг хоёр хутагатай. Юрын зөөлэн хүрьһэтэй газар олон шанагатай ротороор, хатуу газар хурса шүдэтэй гэнжэтэ түхеэрэлгээр малтадаг.

БАМ-да эльгээгдэхэ машинанууд предприятида хабсаргагдана.

УКРАИНА.

ХАРА ДАЛАЙН УҺАН ДОРОХИ ФЕРМЭНҮҮД

Одесскэ областиин загаһа баридаг фермэнүүд Днепр шадархи уһанда загаһа табиха ажалаа дүүргэбэ. Карп, сазан, толстолобик, сагаан амар гэхэ мэтын миллионһоо үлүү загаһан эндэ асарагдаа.

Хара далай шадархи 100 мянган гектар талмайтай уһа сөөрэмүүдтэ эдэ загаһад намарай сагта табигдана. Калининай нэрэмжэтэ, «Придунайский рыбак», Чапаевай нэрэмжэтэ колхозуудай загаһа түрьһөөрнь үсхэбэрилдэг ажахынууд ургамалаар холлодог 15 миллион гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо таба шахуу миллионоор олон загаһа үсхэбэрилөө.

БЕЛОРУССИ:

ТҮМЭР УТАҺАН

Белоруссиин химигүүдэй үйлэдбэрилэн гаргаһан утаһан уһандашье шэнгэдэггүй, галдашье дүрэдэггүй. Энэ утаһан кислота, щелочь соошье хайладаггүй, титантай холисоһоошье бүхэ. Галда шатахагүй пеэшэнүүд болон шүүрнүүдтэ хэрэглэгдэхээр бэлдэгдэһэн дулаа табихагүй, ямаршье эрхэ байдалда хүдэлхэ материалнуудые иимэ утаһаар бүтээжэ болоно. Хэмэл утаһанай болон химиин үйлэдбэриин предприятинуудай үлэгдэлнүүдэй энэ шэнэ материалай түүхэй эд болодогынь һонин юм.

Белоруссиин Наукануудай академиин юрэнхы болон органическа бэлэ химиин институтда үйлэдбэрилэгдэһэн металлоуглеродно, сэбэр металлта материалнууд эрдэмтэдые, үйлэдбэрилэгшэдые һонирхуулна.

УЗБЕКИСТАН:

«МАТКУЛ» ҺЭРГЭЭГДЭБЭ

Узбек бахчева ургамалнуудые таридаг колхозой намарай һайндэртэ суглараагшадые Матвафа Юсупов юрэ бусын дынеэр хүндэлбэ. Хараха маягта бирагүй энэ ногоон дыни амтаар ехэ һайн байба. Зүһэмүүдһээнь һайхан үнэртэй, амтатай шүүһэн гоожоно.

Энэнь «маткул» гэжэ дыни байшоо. Тэрэнэй амтые гансал аксакалнууд мэдэхэ байгаа. Хорезмдэ иимэ дыни үни хада үгы болошоһон юм.

Үрэжэлтэ энэ талын зарим районуудта энэ бахчева ургамалай танюуһагай сортнууд эртэ урда сагһаа хойшо таригдадаг һэн. Сорт бүхэнэй нюусанууд олондо элирүүлэгдэдэггүй байгаа. Олон сортын дыни энэ үрэжэлтэ талаһаа холуур таран ошожо. Хорезмдэ үгы шахуу болоо юм.

Гурленскэ районой «Ленинизм» колхозой түрүүлэгшэ байһан Матвафа Юсупов «маткул» сортын дыниие олон жэлэй туршада бэдэрээ, Туркмени, Таджикистанаар ябаа. Сошоод лэ ерэхэдээ, элдэб үрэһэ хүрэнгэ асардаг һэн. Тиигэжэ эндэ үгы болоһон сортын бахчева ургамалнуудые колхозойнгоо полидо һэргээн бусаа... Теэд «маткул» сортын яашье олоожо ядадаг һэн.

Арал далайн саана, алас холо, Актюбинска областьда мэдээжэ сортнуудһаа тэд ондоо сортын дыни ургуулагдадаг гэжэ Матвафа-ахай нэгэтэ дуулаба. Хүнэй нюдэнһөө торохоор бэшэ аад, тон амтатай 7—8 дыни эшэ бүхэндэнь ургадаг гэжэ дуулаба даа. Тиишэ ябашаба. Амтата ургамалай шүүһэ гоожоод зүһэм амталжа үзэхэдэнь энэл «маткул» гэжэ танигдаа. Нигэжэ Хорезмдэ мартагдаһан сортын дыни нютагтаа бусаба.

ГРУЗИ.

ЗУУГААД ОНДОО АЛБАН

Грузиин сай ургуулалгадай Самтредиа гэжэ районой түбтэ баригдажа, болзорһоо урид ашаглалгада тушаагдаһан Ажаһуудалай байшан предприятидээгэй даладахи предприяти болоно.

Тэрэнэй гурбан дабхар зуугаад албан хүдэлнэ.

Предприяти арбан филиалтай. Саджавахо, ра, Чагани, Ганири Самтредскэ районой тосхонуудта нээгдэһэн вильонууд, тушаан абаха пунктнууд эндэ орсло.

Табан жэлэй дүүрэтэр республикын бүхы хүдөө районуудта хүн зоной ажаһуудал хангалгын үшөө хэдэн предприятинууд нээгдэхэ юм.

ТАСС-ай корр.

НҮХЭР РОМЕШ ЧАНДРЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

(Түгэсхэл. Эхниинь 1-дэхи нюурта).

...гүй. Энэ үе сагай онсо илгаань юуб гэхэдэ, эб найрамдалай, национальна бэеэ даанхай байдалай, үнэн сэхэ харилсаанай, демократи ба социальна хүгжэлтын хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ түйлагдаһан ехэ илалтанууд мүн болоно.

Энэ хадаа уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һуларуулгын, амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһуухэ политикын түйлай ехэ амжалтатай гэшэ.

Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо тогтоохо талаар Хельсинкидэ үнгэргэгдэһэн зүблөөнэй шиидхэбэриие нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэһэн шар хадаа шахардуу байдалые һуларуулгада шэнэ арбишаса олгоһон, эзэрхэг түримхэй ябуулгада, дарлан мүлжэлгэдэ эсэргүү, ... уласхоорондын байдалда эсэргүү бүхы арадуудай тэмсэлдэ шэнэ хүсэ нэмэһэн байна.

Эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө, арад бүхэнэй үндэр хүгжэлтэ түйлахын түлөө тэмсэлдэ түйлагдаһан амжалтануудаар хүн түрэлтэн юунһээшье эхээр хэндэ уялгатайб? Һүүлэй арбан жэлэй туршада эб найрамдалай түлөө, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө, империализмда, колониализм ба ... тухэлэй колониализмда эсэргүү тэмсэлдэ түйлагдаһан бүхы амжалтануудаар хүн түрэлтэн эгээл хэндэ уялгатайб? ... зүрилдөөтэй, элдэб ... сэлгэлнүүдтэй ба «хүйтэн дайнай» уласхоорондын байдалые һуларжа, амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһуухэ ба харилсаа холбоотой болохо байдалда хүн түрэлтэн юунһээшье эхээр хэндэ уялгатайб?

Эдэ асуудалнуудта гансал харюу үгтэхэ болоно. ...нь хадаа манай дэлхэйн ...ше түбиин үнэн сэхэ ...дэй үгэхэ харюу мүн. ...даа тэрэ харюунь.

Дэлхэйн дээрэ хэгдэһэн ... бүхы хубилалтануудай ... бидэнэр нэн түрүүн Советскэ Союзда, совет арад, тэрэнэй правительство, Советскэ Союзай Коммунис партида хүргэхэ ёһотойбди. 1917 ондо шэнэ Совет правительствын абаһан ... акт юун байгааб гэхэдэ, эб найрамдал тухай ... сута ленинскэ декрет ... абалга һэн. Тэрэ ... хойшо Советскэ Союз ... эб найрамдалда дуратай ... уласхоорондын ... харилсаануудые хүгжөөлгэдэ ... хэхы үүргэ дүүргэнэ.

... даанхай байдалай ... тэмсэжэ байһан арадуудта Советскэ Союзай ... бэришэгүйгөөр һаналаа нэгэдэлгэ эдэ арадуудай түйлаһан амжалтын шиидхэхы ... хүсэл болонхой.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съезд ... баталан абтаһан эб ... программые ... хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ бүхы ... шэглэлээр амжалта ... ябадалда шиидхэхы ...

... ба вьетнам арадуудай хоорондохи хани нүхэсэлдэ арадай алдар ... илалта түйлаха хэрэгтэ ... уласхоорондын ... эрхэ байдал хангахы ... шиидхэхы үүргэ ... байна. Мүнөөшье ... манай һэргээн ... талаар хүдэлмэрилэн империалис шэнэ хорото ... хууда сохилта үгэхэ ... совет-вьетнам хани ... байдал шиидхэхы дүүргэнэ.

...-араб хани барисаае ... — араб арадуудай ... Дүтын Зүүн ... Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө ... үзэл бодолто, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй амжалтатайгаар тэмсэлгын, эзэмдэгдэһэн араб газар дээрэһээ Израилиин сэрэгүүдые гаргалга, Палестинын арадта хуулита эрхыень хангалга шухалын шухала эрхэ нүхэсэл мүн. Дүтын Зүүн зүгтэ империализмын шэнэ һүйдхэлтэ ябуулганууд болбол имагтал энэ хани барисаае һуларуулгада шэглүүлэгдэнэ.

Мозамбик, Гвинея-Бисау, Анголо, Ногоон хошуунай олтирогууд Португалиин эзэмдэгшэдэй дарлалтаһаа сүлөөрөө. Зэбсэгтэ тэмсэлээр түйлагдаһан эдэ илалтанууд гол түлэб Советскэ Союзай һаналаа нэгэдэлгын, дэмжэлгын ашаар асарагдаа.

Мүнөө, Африкын эдэ залуу сүлөөтэ гүрэнүүдэй, мүн бусад гүрэнүүдэй бэеэ даанхай байдалда империализмын, Урда Африкын расис гуримай ба Родезиин зүгһөө занажа байхадань, зэбсэгтэ тулалдаануудые һүжэрөөжэ байхадань, эб найрамдалда дуратай бусад хүсэнүүдтэй суг хамта тэмсэдэг Советскэ Союзай һаналаа нэгэдэлгэ хадаа бэеэ даанхай байдалаа хамгаалжа байһан эдэ гүрэнүүдэй арадуудта бодото дэмжэлгэ боложо үгэнэ гэшэ.

Мүнөө һаяхан бэеэ даанхай байдалтай болоһон Анголын Арадай Республика Урда Африкын расис гуримай, империалис оронуудай ба тэдэнэй хүлһэншэдэй зүгһөө хэгдэһэн эзэрхэг түримхэй добтолгодо эсэргүүсэжэ байна.

Анголын арад, тэрэнэй правительство, президент Агостиньо Нето толгойлогшотой МПЛА гэжэ тэрэнэй дайшалхы патриотическа организаци сүлөөрэлгын тэмсэлэй үедэ шэнги, мүнөөшье, оронойнгоо бэеэ даанхай байдал хамгаалга хадаа тэдэнэй гол шухала зорилго болоод байхадань, Советскэ Союз тэдэнние шууд сэхээр дэмжэхэ гэжэ мэдэнэ.

Би мүнөө минии орон тухай, минии арад тухай бодомжолноб. Инди тухай би бодомжолноб. Экономическа талаараа бэеэ даанхай байхын түлөө манай тэмсэлдэ, манай үхибүүдэй жаргалай аша туһада, газар нютагайнгаа баялигуудые бидэнэрэй өөһэдымнай ашаглахын түлөө манай тэмсэлдэ совет-индиин хани барисаан саг үргэлжын түйлай ехэ удха шанартай байгаа, байнашье.

Энэ хани барисаанай бүри ехээр бэхижэхэ бүри, совет-индиин хани харилсаанай бүри ехээр үргэлжэхэ бүри, бата бэхи эб найрамдалай түлөө, манай оронние дээрмэдэжэ байһан шэнэ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ, манай олон миллион эрхэтэдэй үгырэл, уласхоорондын түлөө харюусаха феодалнуудта, монополинуудта эсэргүү тэмсэлдэ манай арадай хүсэн бүри ехэ болоно.

ООН-ой соносхоһон уласхоорондын экономическа шэнэ гурим, шэнэ колониализмын баадхаһан богоолшолгоһоо сүлөө гурим байгуулхын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзай хани барисаанда, дэмжэлгэдэ түшэглэжэ шадахаби гэжэ Африкын, Азиин, Латин Америкын хүгжэжэ байһан оронууд мэдэнэ.

Пиночетын фашис хунтада эсэргүүгээр, эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байһан Чилиин арад Советскэ Союзай дэмжэлгэ ба һаналаа нэгэдэлгэ тухай мэдэдэг юм. Буу зэбсэг яаралтайгаар гаргахые болюулхын түлөө, ядерна буу зэбсэг хуряахын түлөө, уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө бүхы дэлхэйн хүсэлэл оролдолгодо Советскэ Союз ударидахы үүргэ хэлбэришэгүйгөөр дүүргэжэ байна. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин үзэмжэдэ жэл бүри табигдадаг буу зэбсэг хуряаха талаар Совет ороной дурадхалнууд мүнөө үе сагай эгээн шухала асуудалнуудта хабаатай юм. Буу зэбсэг хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци зарлаха тухай Советскэ Союзай үүсхэл эгээл үргэнөөр дэлгэрнэ. Имагтал империалис, милитарис бүлэгүүдэй зүгһөө эсэргүүсэлтэ, мүнөө Хитадай Арадай Республикын зүгһөө хэгдэдэг эсэргүүсэлтэ энэ конференци зарлалгада һаад хэнэ. Имагтал Советскэ Союз бусад социалис ороонуудтай хамта Европодо аюулгүй байдал ба хани харилсаа хангаха талаар зүблөө зарлаха үүсхэл гаргаа һэн. Энэ зүблөөн Хельсинкидэ боложо, түгэсхэлэй документ баталан абаа, Европодохи, мүн бүхы дэлхэйн дээрэхи бүхы политическэ байдалые хубилгаа.

25 жэлэй саада тээ байгуулагдажа эхилһэнһээ хойшо Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн совет амгалан тайбан үүсхэлые дэмждэг, эдэ үүсхэлнүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ үргэн олониитые, ниитын һанал бодолые элсүүлхые эрмэлзэдэг, эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр туһалхыень түрүү үзэл бодолтой хүн зониие элсүүлдэг байгаа. Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн совет гаргаһан дурадхалнууд болон үүсхэлнүүд Советскэ Союзай зүгһөө бүхы хэмжээнэй дэмжэлгэдэ хүртэдэг, хүртэжэшье байна.

Һүүлэй жэлнүүдэй үедэ эб найрамдалай, түгшүүрилтэ байдал һуларуулха хэрэгтэ түйлагдаһан амжалтанууд Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй үндэһэ һуурииие үргэдхөө, тэрээндэ оролсодог национальна организацинуудые олон болгоо. Бүхы түбинүүдэй 125 орон эндэ тоологдодог юм. Жэл бүри Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведтэ шэнэ организацинууд, шэнэ оронууд, политическэ шэнэ хүсэнүүд нэмэжэ ороно. Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй мүнөөнэй составта хүтэлбэрилжэ байһан, мүн оппозицидашье байһан партинуудай түлөөлэгшэд бии. Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй гэшүүдэй дунда социалис, социал-демократическа партинуудай, христианско-демократическа партинуудай, коммунис партинуудай, либеральна ба радикальна партинуудай, гүрбадахи дэлхэйн оронуудай национальна хүтэлбэрилхы партинуудай гол ажал ябуулагшад бии юм. Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй гэшүүдэй нигэжэ олон бололго һүүлэй 3—4 жэлэй туршада түйлагдаа, шэнэ хүсэ нэмээгээ.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци, ЮНЕСКО, Африкын нэгэдэлэй организаци болон правительствануудай хоорондын бусад организацинуудтай. Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй нягта хани харилсаатай байлга түүхэдэ үзэгдөөгүй ушар гээшэ. Тэрэшэлэн Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн совет элдэб янзын шэглэлтэй ниитэ организацинуудтай, политическэ партинуудтай олон талын үргэн харилсаа байгуулһаниинь мүн лэ үзэгдөөгүй ушар юм.

Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй конференци гү, али сесси бүхэндэ шэнэ үүсхэл гарадаг, шэнэ хүнүүдые, политическэ шэнэ хүсэнүүдэй, шэнэ оронууд болон организацинуудай түлөөлэгшэдые хаража болоно. Энэ ушар хадаа Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй саг үргэлжэ ургажа, бүри хүсэтэй боложо байһыень харуулна.

Эндэ Москвада эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс болоо һэн. Тэрэнэй ажал ябуулгые үргэлжэлүүлхэ, холбохо талаар уласхоорондын соведэй ажал ябуулгада Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн совет ударидахы хүсэнүүдэйнь нэгэниинь болодог юм. Тиигэжэ элдэб янзын хараа бодолтой хүнүүдтэй, организацинуудтай харилсаа тогтоожо, эб найрамдалай тала баримталагшадай хүдэлөөе саашадань үргэдхэхын тула хэлсээ хэхэ арга боломжо Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведтэ олгоно.

Ленинградта болоһон эб найрамдалай түлөө национальна хүдэлөөнэй түлөөлэгшэдэй бүхэдэлхэйн конференци дээрэ—Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй Генеральна Ассамблей дээрэ буу зэбсэг яаралтайгаар гаргаха ябадалые хорихо гэһэн Стокгольмдо абтаһан шэнэ уряа доро гар табиха талаар олониитын шэнэ кампаниин эхи табиһан байгаабди. Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй үүдэн элдэб янзын политическэ хүсэнүүдэй үмэнэ, бүхы оронуудай олониитын үмэнэ хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэнөөр нээгдэнхэй. Стокгольмдо абтаһан шэнэ уряа дэмжэһэн олониитын кампани буу зэбсэг яаралтайгаар гаргахые болюулхын түлөө, түгшүүрилтэ байдал һуларуулхын түлөө тэмсэлдэ ехэ түлхисэ боложо үгэхэ юм.

Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй манлайда ходо байдаг, манай олон тоото ажал ябуулгын эдэбхи үүсхэлэй амжалта хангалгада элитэ ехэ хубитаяа оруулһан, оруулжа байһан эб найрамдал хамгаалгын совет комитедтэ онсо баяр хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Хүндэтэ нүхэр Брежнев, Эб найрамдал хангахын, түгшүүрилтэ байдал һуларуулхын тула, Советскэ Союзай, тэрэнэй арадай ба правительствын, тэрэнэй алдарта Коммунис партиин гаргаһан бүхы эдэбхи үүсхэлдэ, хүсэл оролдолгодо Та, өөрөө элитэ ехэ хубитаяа оруулнат.

Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведтэ Та хэлбэришэгүйгөөр, хани ёһоор туһаламжа, дэмжэлгэ үгэжэ байгаат. Арадуудай һанал бодолдо, эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй үүргэдэ Танай ехэ хүндэмүүшэ ёһоор хододоо хандадаг ушар Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй мүнөөнэй иимэ ехэ нэрэ хүндэтэй, нүлөөтэй болоходонь горитойхоноор туһалһан байгаат.

1973 оной октябрьда эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ Танай хэлэһэн үгэ болбол эб найрамдалай түлөө хүдэлөөндэ Танай оорынтнай хабаадажа байһые эгээн гүнзэгыгөөр харуулаа һэн. Тиихэдэ Танай хэлэһэн үгэ хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй ажал ябуулгын хүтэлбэри болоо, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэйнгээ аша үрые дээшэлүүлгын тула тэдэнэрэй дахин дахин хандаха һургаал болонхой.

Түгшүүрилтэ байдал һуларуулхын түлөө тэмсэл, һуларуулгые һаатуулхагүйн түлөө тэмсэлэй хойшолуулашагүй, тон шухала болоод байһан харюусалгатай энэ үедэ Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведтэ саашадаашье дэмжэлгэ үгэжэ байхат гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Леонид Ильич, В. Жолио-Кюрин нэрэмжэтэ «Эб найрамдалай алтан медаль» Танда барюулгые би ехэ хүндэтэй дээрэ тоолоноб.

Р. Чандра нэрьемэ, үни удаан болоһон альга ташалган доро Леонид Ильич Брежневтэ Ф. Жолио-Кюрин нэрэмжэтэ «Эб найрамдалай алтан медаль» ба энэ үндэр шагнал олгоһон тухай диплом барюулна. Эндэ сугларагшад нүхэр Л. И. Брежневые хүл дээрээ бодожо, нэрьемэ, үни удаан болоһон альга ташалгаар амаршална. Пионернүүд Леонид Ильичтэ баглаа-сэсэгүүдые барюулна. Һүүлээрнь КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлээ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
Телеграф, телефон, радио



Мүнөөдэр Югославиин Социалис Федеративна Республикын соносхогдоһоор 30 жэл гүйсэбэ.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ ороной нийслэл Белград хото айхабтараар шэнэлэгдэн хубилаа. Тэрэнэй гоё һайхан үйлсэнүүд бүришье үзэсхэлэн болоко. Эндэ жэл бүри арба мянган айл шэнэ гэртэ нүүн ороно.

ТАСС-ай фотохронико.

НЭГЭН АДЛИ ҺАНАЛ БОДОЛТОЙ

Советскэ Союзай, Чехословакиин хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүдэй дүүрэлгэ гадаадын хэблэлэй, радио ба телевидениин гол анхаралда байһаар. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Г. Гусагтай хани ёһоор уулзажа хөөрэлдэһэн тухай, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүндэлэлдэ ЧССР-эй партийно-правительственна делегациин эмхидхэһэн уулзалга тухай газетэнүүд мэдээсэнэ, хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүдые үргэнөөр шэнжэлнэ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар үгээ ойлголсолгын, аха дүү ёһоной хани барисаанай, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда хөөрэлдөөнүүд болобо гээд тэмдэглэгдэнэ.

ПРАГА. «Али бүхы асуудалнуудаар манай һанал бодол ниитэ нэгэн байба...» гэжэ Л. И. Брежневэй Кремль соо хэлэһэн үгэнүүдые «Руде право» онсолон заана. Эдэ үгэнүүд хоёр ороной Коммунис партинуудай хоорондохи харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байһые элирхэйлэн гэршэлнэ. Марксизм-ленинизмын ба социалис интернационализмын гол ёһонуудые залан сэхээр бэелүүлһэнһээ совет ба чехословак коммунистнуудай хараа бодол ниитэ нэгэн байна гээд газетэ тэмдэглэбэ.

ВАРШАВА. Совет-чехословак хөөрэлдөөнүүдэй дүүрэһэн тухай мэдээсэлнүүдые Польшын газетэнүүд үргэнөөр толилно.

БЕРЛИН. «Һанал бодолоо бүрин ойлголсолгын оршон байдалда Л. И. Брежневэй Г. Гусагтай уулзалга, совет-чехословак хөөрэлдөөнүүдэй Москвада дүүрэлгэ хоёр партиин, ороной хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаае хүгжөөхэ шэнэ шата болоно», — гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай орган «Нойес Дойчланд» газетэ тэмдэглэнэ.

ГАВАНА. ЧССР-эй партийно-правительственна делегациин Советскэ Союзда ерэлгэ хоёр ороной арадуудай хоорондохи аха дүүгэй харилсаа холбоое саашадань бэхижүүлхэ байна гээд Кубын Компартиин ЦК-гай орган «Гранма» газетэ мэдээсэнэ.

ПАРИЖ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь үгэ хэлэхэдээ, шахардуу байдал һуларуулгада эсэргүүсэгшэдтэ һануулга хэһэн байна гэжэ «Монд» газетэ тэмдэглэнэ. Амгалан гурэмаар зэргэ оршолгые хүгжөөхын, эб найрамдал хангаан бэхижүүлхын орондо эдэнэр «хүйтэн дайнай» үедэ бусахые дурадхажа шадаха байна гэжэ Л. И. Брежнев мэдүүлээ гээд газетэ бэшэнэ. Шахардуу байдал һуларуулгада эсэргүүсэгшэдтэ шанга харюу сохилто үгэхэ зуураа, газар дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ гэһэн түүхэтэ уг зорилгынгоо аша туһада Советскэ Союз саашадаашье эдэбхитэйгээр ажаллаха юм гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглээ гээд «Монд» газетэ мэдээсэнэ.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

Анголын арадые дэмжэнэбди

ТАСС

СССР-эй үүсхэлээр Нацинуудай уласхоорондын нэгэдэлэй баталан абаһан колониальна оронуудта, арадуудта бэеэ даанхан байдал олгохо тухай декларациие бэелүүлхэ асуудалые ООН-ой Генеральна Ассамблейн заседани дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлһөөр. Анголын ойро бү хүрэгтыл — гэһэн эрилтэ олон оронуудай түлөөлэгшэд табина.

Эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэдэг колониальна арадуудтай, бэеэ даанхан байдалтай залуу гүрэнүүдтэй һаналаа нэгэдэлгэ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай гадаадын политикын үндэһэ һуурида табигдана гээд Польшын түлөөлэгшэ Г. Сокальский тэмдэглээ.

Харин булимтарагшадта эсэргүүгээр тэмсэжэ байгаа Анголын арад бэеэ даанхан байдалтай болохо, өөһэдыгөө өөһэдөө тодорхойлхо эрхэ олохо гэжэ оролдоно. Тиихэдэнь эдэниие дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүд халуунаар дэмжэнэ гээд Венгриин түлөөлэгшэ И. Холлан мэдүүлбэ.

Ирагай түлөөлэгшэ А. С. Араим үгэ хэлэхэдээ, Анголын газар дайда руу нэбтэрэн ороһон ЮАР-ай сэрэгүүдэй хорото муухай ябуулгануудые эрид буруушаажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлһэн байна. Анголын арадые дэмжэжэ, империалис эзэрхэг түримхэй булимтаралгаһаа тэрэниие аршалан хамгаалха гээшэ олон үндэһэ яһатанай нэгэдэлэй гол зорилго болоно.

БЕЙРУТ

Бэеэ дааһан байдалтай Ливанай түлөө

ТАСС

Ливанай парламентын заседани эндэ боложо, премьер-министр Р. Караме үгэ хэлэбэ.

Мүнөө орон доторнай тохёолдоһон хүшэр хүндэ байдал манай дотоодын хэрэг болоно. Тиимэһээ бидэ өөһэдөө шиидхэхэ зэргэтэйбди.

Израилиин зүгһөө Ливанда эсэргүү ябуулганууд саг үргэлжэ хэгдэнэ гэжэ Р. Караме мэдүүлбэ. Ливан түшаа ямар хараа бодолтой байһанаа Израиль нюунагүй.

Ороной конституциие хаража үзэхэ тухай асуудалые шиидхэхэ шухала гэжэ премьер-министр түгэсхэлдөө тэмдэглээ.

БОНН

Эб найрамдалай, харилсаа холбооной аша туһада

ТАСС

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ, шахардуу байдалые саашадань һуларуулха гээшэ гадаадымнай политикын шухала зорилго болоно гэжэ НРБ, ФРГ тоолоно. ООН-ой Уставай, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй түгэсхэлэй актын үндэһэ һуури дээрэ харилсаагаа хүгжөөхые, хоёр талын холбоо барисаае үргэдхэхые хоёр орон хүсэнэ гээд албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Болгариин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ, БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Т. Живков, Германиин Федеративна Республикын федеральна канцлер Г. Шмидтын Бонндо гар табиһан хамтын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

БЕЙРУТ

Гуримшуулха асуудал олохо

ТАСС

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Ливанай нийслэл хотодохи байдал зарим тэды заһаржа байна. Ноябриин 26-най үдэшэ, һүни эндэ тэндэ буудалдаанууд үзэгдэһэн байна.

Ноябриин 26-да зэбсэгтэ ехэ ехэ зүришэлдөөнэй гараагүйшье һаань, снайпернууд «эдэбхижэһэн» байгаа. Энээнһээ уламжалан, 15 хүн алуулаа, хэдэн арбаад хүн шархатуулагдаа.

Ливанай правительствын заседани президент С. Франжьегэй түрүүлэлгэ доро ноябриин 26-да боложо, орон доторхи байдалые зүбшэн хэлсээ.

ДАККА

БАНГЛАДЕШТЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Министрнүүдэй кабинедэй эрхэтэйгээр ороной Зүбшэлэлгын Совет Бангладештэ байгуулагдаба. Армиин, далайн-сэрэгэй флодой, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй штабуудай начальнигуудһаа гадна, дүрбэн граждан хүн тэрэнэй бүридэлдэ ороһон байна. Энээнтэй дашарамдуулан, министрнүүдэй зарим тушаалнууд һэлгэгдээ, Бангладешэй президент А. М. Сайем оборонын, гадаадын хэрэгүүдэй ба юстициин министрнүүдэй тушаалнуудые даажа абаба. Армиин штабай начальник З. Рахман дотоодын хэрэгүүдэй, информациин, финансын министрнүүдэй тушаалнуудые эзэлнэ.

Индиһээ Даккада байдаг верховно комиссар С. Сениие хулгайлан абаашахые һэдэһэн гэмтэд мүнөө тараагдаад байһан хархис үзэлтэй национальна социалис партида (НСП) хабаатай байна гэжэ Бангладешэй правительствын түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

ЛОНДОН

Программаһь эрид буруушаагдана

ТАСС

Парламентын шэнэ сессиие нээлгын үедэ хэлэгдэһэн үгэ соо тодорхойлогдоһон Англиин лейборис правительствын программые зүүнэй үзэлтэй лейбористнууд эрид буруушаана.

Энэ үгые һайшааха тухай парламентын тусхай тогтоолдо парламентын гэшүүд-лейбористнууд хэдэ хэдэн заһабари оруулаа.

Олон хүнүүдэй хүдэлмэригүй байлгые үсөөрүүлхэ гэһэн хэмжээн правительствын программа дотор хараалагданагүй гээд заһабари соо хэлэгдэнэ.

Лейборис партиин найдуулһан портнуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаха тухай асуудалые программаһаа гаргаха гэһэн ушарые ондоо бүлэг депутадууд - лейбористнууд буруушаажа байһанаа мэдүүлбэ.

Лорднуудай палатые үгы хэхэ тухай хуули абахые гурбадахи бүлэг заһабари соогоо дурадхаһан байна.

КУВЕЙТ

Болзорынь хойшолуулагдаа

ТАСС

СРР-эй президент, СРР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Чаушескугай хани ёһоной албанай хэрэгээр ошохо болзорынь хойшолуулагдаба гээд Румыни Кувейдтэ мэдээсээ гээд Кувейдэй Министрнүүдэй Соведэй хэрэгүүдые эрхилдэг гүрэнэй секретарь А. Хусейн эндэ мэдүүлбэ. Хэдыдэ ерэхэ байһан һара үдэрынь даб дээрэ тодорхойлогдоогүй байһаар гэжэ министр хэлээ.

Кувейдэй хэблэлэй бэшэһэнэй ёһоор, «Израиль тушаа Румыниин бэелүүлдэг политикые Кувейдэй буруушааһанһаа» уламжалан, иимэ шиидхэбэри абтаһан байна. Румынитай худалдаа наймаанай хэлсээе Кувейдэй Национальна суглаан һаяхан баталаагүй һэн.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

...дэтэ нүхэр Ромеш...

...найрамдалай түлөө ма... ...тын һайн һайхан ба ...шэ тэмсэлэй талаар ... нүхэдүүд!

...найрамдалай бүхэдэлхэйн ...соведэй президиумэй ...шагнал—«Эб найрамдалай алтан медаль» намда ...найнь түлөө гүн ... баяр хүргэнэб. ...нэрэ хүндэ гэжэ би ...өөр ойлгоноб. Мүнөө сагай ниитын эгээн ...хүдэлөөнүүдэй нэгэн— ...найрамдалай тала бариг... ...хүдэлөөнэй эхи табиг... ...гэн Фредерико Жолио... ...нэрэтэй хадаа ...ал бүри үнэтэй, нэ...тэй болоно.

...ниитын эб найрамдалай түлөө, арадуудай эрхэ ... жаргалай түлөө ... манай ленинскэ ... манай гүрэнэй, бүхы арадай түүхэтэ ... дэлхэйн олониитын ...дорһэн ушар гэжэ ...шагналые харанаб.

...найрамдалда дуратай ... хадаа хүн түрэлтэ... хурса нюдэн ба ... хаража байдаг гүн ...хүн гээшэ. Тэрэ ха... ниитын эб найрамдалай аюулгүй байдал ... хүнүүдые эл... ...сгаажа байха үүр-

Эб найрамдалай түлөө олониитын хүсэнүүдэй үргэн хүдэлөөн хадаа түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха, һүүлэй жэлнүүдэй туршада гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудые гуримшуулха политикые хангаһан шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоо.

Уласхоорондын харилсаануудай талаар политическэ байдалай хубилхадань, нүлөө ехэтэй политическэ ажал ябуулагшадай «хүйтэн дайнай» байдалһаа удаа дараалан холодожо, эб найрамдал бэхижүүлхэ шухала зорилгонууд тээшэ эрьежэ эхилхэдэнь олониитын энэ хүдэлөөн туһалаа.

Амгалан ёһоор хани харилсаа байгуулха тухай гүрэнүүд хоорондын шухала документнүүдэй бии бололгодо, ниитэ Европын зүблөөнэй амжалтатайгаар түгэсэлгэдэ энэ хүдэлөөн туһалаа.

Гэбэшье, түгшүүрилтэ байдалай һуларалга дүүрээдүй. Эб найрамдалай дайсад буу зэбсэгээ орхёогүй. Уласхоорондын хёморооной унтараагдаагүй гуламтанууд үшөөл байһаар. Буу зэбсэг яаралтайгаар гаргалгын аюул байһаар.

Түгшүүрилтэ байдалые һуларуулгын амжалтанууд батадхагдажа, гүрэнүүдэй хоорондохи амгалан ёһоной, олон янзын холбоо барисаа хүгжөөхын түлөө, онсо шухала юумэн гэхэдэ, дэлхэйн шэнэ дайнай аюул тохёолдуулха буу зэбсэг яаралтайгаар гаргаха ябадалые болюулха тодорхой алхамуудые хэхын түлөө тэмсэлдэ дэлхэйн олониитын хүдэлөөн сэгнэшэгүй ехэ удха шанартай байха гэжэ бидэнэр һананабди.

Тиимэл дээрэһээ буу зэбсэг яаралтайгаар гаргалгые болюулха, буу зэбсэг хуряахын түлөө олониитын кампани дэлгэрүүлхэ гэһэн Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй Ленинградта абаһан уряа манай газар дэлхэйн арадуудай эгээн үргэн дэмжэлгэдэ хүртэхэ байһандань һэжэг түрэнэгүй.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй бүхэдэлхэйн хүдэлөөнэй үмэнэ, мүн Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй үмэнэ үнэхөөрөө түүхын удха шанартай түйлай ехэ ажал ябуулга хүлеэжэ байна. Хүн түрэлтэнэй энэ шухалын шухала хэрэгтэ эгээн ехэ амжалта түйлахыетнай гүн сэдьхэлһээ хүсэхыемни зүбшөөгыт, хүндэтэ нүхэд!

Манай парти XXV съездээ бэлдэжэ байна. Дайн сэрэгэй аюулые һуларуулхын түлөө эб найрамдал бэхижүүлхын, гүрэнүүдэй хоорондо амгалан хани харилсаа хүгжөөхын түлөө саашанхи тэмсэлэй зорилгонуудые тодорхойлолго энэ съездын хүдэлмэридэ тон шухала һуури эзэлхэ юм гэжэ мүнөө хэлэлтэй.

Эб найрамдал хадаа ажалша бүхы хүнүүдэй, бүхы арадуудай эгээн ехэ жаргал гэһэн этигэлээр, эб найрамдалай дайсадтай эрид шууд тэмсэхэ, эб найрамдалые бэхижүүлгэдэ шадал зэргээрээ туһалха гэһэн мэдэрэлээр минии бүхы ажабайдалнии нэбтэрэнхэй байһан юм. Мүнөө уласхоорондын энэ үндэр шагнал абажа байхадаа, энэ хэрэгтээ ходоодоо үнэн сэхэ байхаб гэжэ таананадые, хүндэтэ нүхэд, найдуулнаб.

* * *

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ нэрьемэ, үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтагдаа.

Эндэ сугларагшадай үмэнэһөө Е. К. Федоров нүхэр Л. И. Брежневтэ элүүр энхые, совет хүнүүдэй аша туһада, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай аша туһада бэелүүлдэг олон талын ажал ябуулгадань шэнэ ехэ амжалтануудые хүсөө.

ЭРДЭМТЭДЭЙ АУДИТОРИ ҮРГЭДЭНЭ

СССР-эй Наукануудай академиин 250 жэлэй алдарта ойдо бэлдэжэ байха үедэ, мүн КПСС-эй XXV съездые угтуулан, манай республика дотор хүмүүжүүлгын хүдэлмэри илангаяа үргэнөөр ябуулагдаһан байна, ябуулагдаһааршье. Энэ тон шухала хэрэгтэ Буряадай филиалай эрдэмтэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эаэ жэлэй арбан һарын туршада эрдэмтэд 1300 элидхэл ажалшадай үмэнэ уншаһан байна. Эрдэм техникын хүгжэлтэ тухай ойлгосотойгоор хөөрэжэ, хүн зониие һонирхуулаа. Гадна уласхоорондын байдал, байгаалиие хамгаалха, Байгал-Амарай түмэр харгы барилга, мүн Эсэгэ орондоо үнэн сэхэ байха тухай тон шухала темэдэ олонхи хөөрэлдөөгөө зорюулжа, шагнагшадай һайшаалда хүртөө.

Һайниинь гэхэдэ, олонхи хөөрэлдөөгөө хүдөө нютагуудта үнгэргэһэн байха юм.

Улаан-Үдын промышленна предприятинуудта, жэшээнь, мяханай комбинат, ЛВРЗ, «Элекромашина», прибор бүтээлгын завод, 7-дохи СМУ болон Буряадай модо болбосоруулдаг ба мебель хэдэг комбинадта филиалай эрдэмтэд саг үргэлжэ ошожо, хөөрэлдөө үнгэргэдэг заншалтай. Энэ заншалаа саашадань үргэлжэлүүлжэ, һүүлэй жэлнүүдтэ эрдэмтэд хүдөө нютагуудаар саг үргэлжэ ябажа, али бүхы асуудалнуудаар һонирхолтой хөөрэлдөө хэнэ.

Жэшээнь, эрдэмтэд Байгалай загаһашадта, Зэдын горнягуудта, Борьёогой хонишодто, Мухар-Шэбэрэй таряашадта ошожо, уласхоорондын байдал тухай, эрдэм техникын түйлалта тухай хөөрэһэн байна. Гадна республикынгаа ажахын хүгжэлтэ, саашанхи хараа шэглэл тухай хөөрэжэ, олон асуудалнуудта харюусаһан гэээшэ. Шухалань гэхэдэ, ямар асуудалда анхаралаа онсо хандуулхые мэдэжэ абаһан шуу. Нэгэ үгөөр, филиалай эрдэмтэдэй ябаагүй газар манай республикэ дотор үсөөхэн байха.

Тиигэжэ эрдэмтэд Кабанскын аймагаар лекци уншажа ерээ. Бүлэгтэнь геологиин институдай директорэй орлогшо Г. В. Андреев, химиин эрдэмэй кандидат С. И. Резанова, түүхын эрдэмэй кандидат Р. Л. Балдаев, химиин эрдэмэй кандидат Ф. П. Алексеев гэгшэд оролсожо, олон темээр лекци уншаһан юм.

Энэ жэлэй январь һараһаа эхилжэ эрдэмтэдэй үүсхэлээр табан лектори хүдэлнэ. Тэдэ лекторинуудынь промышленна предприятинуудай болон дээдэ һургуулинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн. Электротехникумэй дэргэдэхи «Галта жэлнүүд», «Физикын талаар эрдэмэй асари ехэ түйлалтанууд» гэжэ хоёр лектори илангаяа һайнаар хүдэлөө. Агуу Илалтын 30 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдаһан хөөрэлдөөнүүдтэ хүнүүд олоор ябажа, энэ гайхамшагта үдэрэй хүн түрэлтэнэй ажабайдалда айхабтар ехэ удха шанартай байһые харуулаа. Дайнай ветеранууд, залуу хүбүүд, басагад саг үргэлжэ байлсажа, совет патриотизмын, мүн пролетарска интернационализмын хүмүүжүүлхы шанар шэнжэтэйе элишэлээ. «Бүмбэрсэг дэлхэй совет хүнэй нюдөөр» гэжэ лектори багшанарай 2-дохи училищида, механико-технологическа болон М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумдэ гэмгүй һайнаар хүдэлөө, хүдэлнэшье. Геолого-минералогическа эрдэмэй доктор Ф. П. Кренделев, физико-математическа эрдэмэй доктор Ч. Ц. Цыдыпов, геологиин институдай директорэй орлогшо Г. В. Андреев, мүн эрдэмтэд В. Г. Кушев, М. П. Хомонов болон бусад эрдэм наукын түйлалта тухай залуушуулда хөөрэһэн байна.

Агуу Илалтын гушан жэлэй алдарта ойдо бэлэдхэл хэхэ үеэр эрдэмтэд-фронтовигууд һургуулиин, техникумэй болон училищиин һурагшадтай уулзажа, дайшалхы харгы зам, дайнай хүшэр харгыгаар сугтаа ябаһан нүхэд тухайгаа, мүн Илалтын үдэрэй хайшан гэжэ шэрээгдэһэн тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн юм. Иимэ уулзалгануудта эрдэмтэд-дайнай ветеранууд, жэшээнь, А. Алексеев, М. Хомонов, Б. Буянтуев, Г. Санжиев, А. Уланов болон бусад хабаадалсаа.

Тиихэдэ ниитын эрдэмэй институдай хүдэлмэрилэгшэд городой һургуулинуудай үхибүүдтэй уулзажа, тэдэнэй хэр зэргэ эрдэм мэдэсэтэй байһые мэдэжэ абаһан, нэгэ үгөөр, ерээдүйн Ломоносов болон Эйнштейн гэгшэдтэй уулзаһан юм. Республикымнай нийслэл хотын, мүн хүдөөгэй һургуулинуудай үхибүүд саг үргэлжэ филиалда ерэжэ, эрдэмтэдтэй уулзадаг заншалтай.

Мүнөө Буряадай эрдэмтэд промышленна предприятинуудаар, мүн хүдөө нютагуудаар ябажа, ажабайдалай элдэб асуудалнуудаар хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.

Е. ГОЛУБЕВ.

Георгий ДАШАБЫЛОВ: ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

ХАДАНУУДНИ, ХАДАНУУДНИ...

Хаданууднн,
Хаданууднн,
Хэды наһатайбта?
Хаана холоһоо
Һураг домогтойлта.
Хаядатнай хамхараа
Хаан түрэнүүд.
Хайлаа шулуун,
Шэргээ мүрэнүүд.
Хүсэтэ вулкан
Хүүен орьёлоо.
Хүһэрэй яһан
Тооһон болоо.

Хаданууднн,
Хаданууднн,
Хэды болзорто
Харуулшад боложо
Эндэ зогсохобта?
Хэды үенүүд
Үнгэрхэб
хажуугаартнай?
Хэды мүрэнүүд
Урдахаб доогуууртнай?
Хэндэш булигдаагүй
Агуу үе саг
Хэдэрүүлээ гү танда
Шулуун хуяг?
Хаданууднн,
Хаданууднн,
Халзан толгой
Дээгүүртнай түргэн
Хятагар һэлмэдэл
Зурагас гэн,
Сахюур шулууе
Гэнтэ мүргэн,
Сахилгаан бутарна
Ошо сэсэргэн.
Һаншагтатнай —
Һалхин, бороо
Һамна сохин ороо.

Хаданууднн.

Хаданууднн,
Хабшал соотнай
Хаягдаһан зүүндэл
Хүнэй наһан
Үнгэрхэ гү зүүдэндэл?
Хоридохи зуунай
Һураг сууемнай,
Харанхы һүниин,
Үдэрэйш дууемнай
Хадууха гүт,
Харюусыт даа,
Хаданууднн, хаданууднн!

ХҮН ЛЭ ЗАНДАА ҮЛӨӨРЭЙ

Хүн бэе бэелжэ,
Хүрьһэтэ газар гэшхэжэ,
Хүхэл тэнгэриин
агаараар
Хүнды сээжээрээ амилжа,
Хүүгэдые түрэжэ,
тэнжээжэ,
Хүл дээрээл ябаһан
хадаа
Хүн ингээд дүүрэв гэжэ,
Хүн, ши бү һанаарай.

Ажабайдал орёо лэ.
Аашалжа шамайе
гасаалха.
Алдар соло, нэрэдээ
Али нэгэтэ һогтошоод,
Үе наһан соогоо
Үүлэн дээгүүр ябахаб
гэжэ,
Хүлөө алдажа болохош,

Хүн, ши ехэл ойлгоорой.
Хэды олон нютагта,
Хэзээ ямаршье сагта
Хүхижэ булта шамайе
Хүндэлжэ, магтажа һууг,
Хүсэжэ, ядаад хусажа,
Хурисан муушалжа
байг—
Хүнэйл юрын хүмби
гэжэ,
Хүн, ши бодожо ябаарай.

Зоболон, уйдхар,
гашуудалтай
Золгохо гэжэ бии.
Зол жаргалдаа
дашуурбал,
Зүдэржэ тулиһан нэгэнэй
Хажуугаар үнгэрэн
гарахадаа,

Хараашагүй боложо
болохош —
Хүнһөө түрэһэн үрн
һэмнайш,
Хүн, ши тогтожо үзөөрэй.

Хүбөө сэнхир огторгойш
Хүмэрин унаһандал
болохо.
Хара үүлэд оройдош
Хамтаран нэгэтэ обоорхо.
Хардалга, гүрдэлгэ
шамайе
Хабхалхаяа гэнтэ һанаха.
Хатуу үнэн ябахаб гэжэ,
Хүн, ши сэхэ шиндээрэй.

Капиталай шэрүүн гэнжэ
Хангай энэ газар дээрэ
Хаягдаадүй байна гэжэ,
Хүлһэ, шуһыеш һорохо,
Хүлдүүр богоол болгохо
Хүсэл, хомхой һанаан
Хүсэд үшөөл бии гэжэ,
Хүн, ши бү мартаарай.

Эсэгын хүбүүд, басагад
Энэ дэлхэйе хубилгана.
Хүйтэн һалхин, бороодо
Хүлдэн зууража
туляашье һаа,
Юртэмсэ, энэ оршолондо
Юуншье, хэншье
болоошье һаа.
Хүн нэрээ һанажа,
Хүн лэ зандаа үлөөрэй.

ГУНИГЛАХАДАА...

Бургаастайнгаа талада
гарахадам,
Булгилжал зүрхэм
дэбхэрхэ.
Булагтайн горхоноо
харахадам,
Бурьяжал урдан эбхэрхэ.
Һэрюун тэнюун нугымни
Һэбшээн, хаанабши,
үлеэгыш.
Сэнхир ногоон шугымни,
Сэнгэхым намаяа
хүлеэгыш.
Сарюун хибэс дэбдиһэн
Сагаан жалга, Үлзытэ —
Сэбэр торгоо дэлгэһэн
Сэсэгүүд, сэсэгүүд,
хэдыбтэ?

Эреэн Үбэрэйнгөө
оройдо
Эртэлжэ гараад наранаар,
Һуршадал нарһадай
хормойдо
Һууһайб үни удаанаар.

Хуушан буусаяа
харахадам,
Хахалагдаад мүнөө
хабтайха.
Сагай ябаса, һанахадам,
Сахилгаандал түргэн
байха.

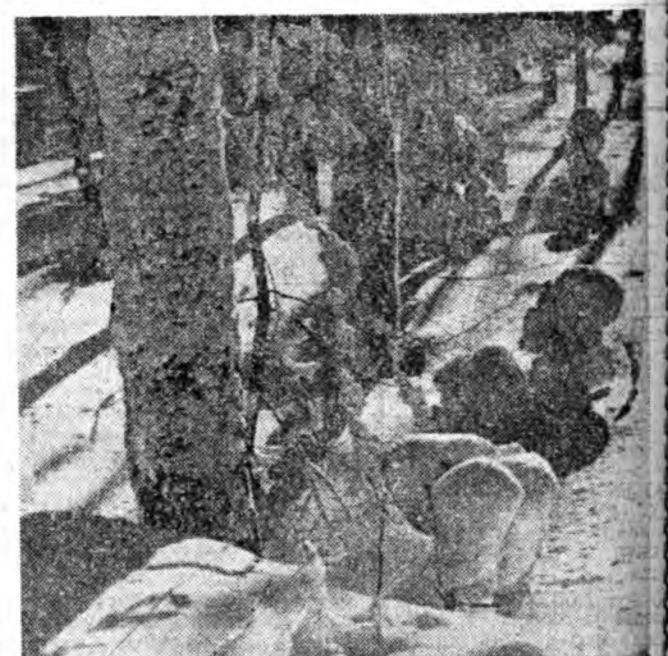
Шэнэ буусамнн —
Ушхайта,
Шэлнүүдтэнь наран
наадаха.
Эгээл захын хойморто
Эсэгым гэр харагдаха.

Набша сэсэгээр
хангалтаад,
Нажарнууд утал шэнги
һэн.
Хоёрхон һаншаг
бууралтаа:
Хоритойл ябаашам һаял
һэн.

Үнгэрһэнөө удхалан
шэбшэжэ,
Үндэрэй оройдо һуухадаа,
Дэлхэйн жамые гэмнэжэ,
Дэмыш гэншээд абахаб
даа.

Уужам Хэжэнгын хизаар
Урдам зэнхын хэбтэхэ.
Сэлгеэ тунгалаг агаар —
Сээжэм тинһээр сэлмэхэ.

Нютагай шарайе хаража,
Нютагай шоройе адхажа,
Сэдьхэлээ эмшэлэн
амаруулха
Жэгтэй тиимэ ёһо бии.



Үбэлэй үльгэр зүүдэ манадаг сэмхэг сагаан саһамнай хада майла, хангай хүбшэдөө зузаан хүнжэл болон хабарай ерэтэр хэбтэбэ гээшэ. Тэрээн дээрэ ан бүхэнэй мүр аржын харагдана. Ой модондо һанагдаагүй дэгэл хубсаһа үмэдхүүлхэдэнь, тэдэнь элдэб шэнжэ түхэлтэй боложо, хүниие гайхуулна бшуу. Энэ хуудаһандаа П. Яхновецкиин бар тайга соо һаяхана хэһэн хоёр буулгабари толилобобди.



ТООЛИ



— Алло! Алло? Эжы
гүш?
Амтатай эдеэ бэлдээ гүш?
Саадигтаа бишни
эдеэлээб,
Садхалан байнаб даа
мүнөө.
— Алло! Алло? Абгай
гүш?
Абгай, һургуулиһаа ерээ
гүш?
Хүрин үнөөхи торгоорни
Хүүхлэдэм плати оёо
гүш?
— Алло! Алло? Ахай
гүш?
Ахай, зурагаа зурана
гүш?
Ном уншажа һууһаар
Намайгаа, аха, зураа
гүш?
— Алло! Алло? Аба
гүш?
Аяниһаа һаяхан бусаа
гүш?
Амтатай юумэ намдаа
Асараад хүлеэжэ һууна
гүш?

Ц. ДОНДОГОЙН шүлэг.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фотоэтюд.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Сэсэн үгэ — сээжын
шэмэг.
Сэсэг набша — дэлхэйн
шэмэг.
Уран үгэ — зохёолой
шэмэг,
Улаалзай сэсэг — ургасын
шэмэг.
Ажал хүниие
хүдэржүүлдэг,
Архи хүниие муудхадаг.
Үлдэһэн хүндэ үл
залгуулха,
Даараһан хүндэ дулаа
залгуулха,
Ябагадаһан хүндэ унаа
залгуулха,
Оройтоһон хүндэ хонолго
залгуулха.

Б. НАМСАРАЙН.

„ТЭЖЭЭҺЭН БУРУУ ТЭРГЭ ЭМДЭБЭ“

— Үхибүүтэй боложо жаргаха үйлэгүй байһандаа хуби заяандаа гомдоодшье, голхороодшье ялалайб даа. Хүн бүхэндэ жаргалшье, уйдхаршье, зоболоншье, гажаралшье тэн адляар табигдадаггүй юрэндэгтэй юртэмсэ ха юм даа, — гээд Сандит үбгэн дороһоо абан һанаа алдаад, нюдэнэйнь зубхида ялалзааша нёлбоһо һалганаһан хүрин хургаараа аршаадхина.

Тэрэ арбаад лэ жэлэй саана хүнгэн солбон, энеэдэтэй зугаатай, хошонгуушашье гээшэнь түрбэлгүй үбгэн ябадаг юм һэн. Тиихэдэ хүгшэниинишье амиды мэндэ бэлэй. Нютагайнгаа нэгэ айлһаа үргэжэ абаһан хүбүүниинь сэрэгэй албанһаа бусаад, Улаан-Үдын хүдөө ажахын институтда оронхой байгаа. Нялха нарайгаар Сандидай хүбүүн Нима талын хүнэй атаархамаар өөхэ тоһон соо умбажа, хүбэн хүнжэл соо дуран соогоо хүльбэржэ, өөдөө болоһон юм. Эхэ, эсэгэнь эрхэ тангил хүбүүгээ юугээршье ядуулаагүй, өөдөө болохо бүринь мүнгэ зөөриеэ гамнангүй тэнжээгээ. Үетэн соогоо бултанһаа урид часытай, велосипедтэй, бостон костюмтай болоһон байха. Мүн өөрөө Нима анханһаа шуран солбон, ном һудартаа хурса, һүбэлгэн хүбүүн һэн Ямаршье юумэдэ һэнгэргүй түргэн дададаг, хүн зондо халдасатай, нүхэдһөө юумэ харамнаха гээшые мэдэхэгүй саландайтайхан хүбүүн юм һэн. Тиимэһээ. паймадахи класста һуража байһан Нима нэгэтэ Иисэнгын нуурай эрьедэ өөрһөө аха хэдэн хүбүүдээр шал-пял болотороо архидаад, бөөлжэжэ, саалжажа хэбтэнэ гэжэ дуулдаба. Сошохын ехээр сошоһон эхэнь улаан бургааһаханиие баряад ошобо ха. Архиин хорондо динлдэжэ, абахын танаггүй муухай нюуртай болошоһон Нима эхынгээ урдаһаа олиггүй муухайгаар олижо, охижо, занажа хэбтэбэ. Теэд улаан сэбэрүү болотор үбшэжэрхихэ гэжэ шиидэһэн эхынь зүрхэн юундэб даа ёг гээд, сэдьхэлынь уяржа, хүбүүгээ хайрлашоо һэн. Тиигээд танил нэгэ хүбүүндэ хэлэжэ, Нимаяа гэртээ асаруулаа бэлэй. Энэ хадаа Нимын доошоо унаха, нэрэ хүндэеэ хухарха замайнь эхин болоо. Тэрэ гэһээр Нимые нютаг зониинь халамгайханаар харадаг, зэмэлээдшье, хорёодшье абадаг болоо һэн.

— Хүнэй хүбүүнэй үзэхэ юумэ үзэг лэ. Минии Нимын лажашье ябахада таанадта юуштэб. Хулгай хэжэ, худалаар хэлэнэ бэшэ, — гэжэ Сандит үбгэн хүбүүгээ үмөөрнэ гэжэ хэлсэгшэ һэн. Теэд һураһан юумэн һураар татагдаха бэшэ һэн тулаһь Нима үдэр хоногой, һара жэлэй үнгэрхын зэргээр доройтожол, нэрэ хүндэеэ алдажал ябаа. Сэрэгэй албанда татагдахадань, өөрөөл заһараад бусахань ёһотой гэжэ хүнүүд бүтүүхэн хэлсээ. Нээрээшье Нима тад ондоо, сэбэр сарюун, бүдүүзгэйхэншье болонхой бусаа һэн. Теэд үни тэсээгүй. Тэрэнь юунһээ эхилээб гэбэл, Сандит үбгэн хүбүүнэйнгээ һайн һайханаар албаяа дүүргээд бусаһанайнь урманда түрэ хуримһаа өөрэгүй ехэ сайлалга хэжэ, дүрбэн хайрсаг архиин шэл хооһолһон, тиигэжэ баян бардамаа һайрхаһан байха. Уданшьегүй Нима хүдөө ажахын институтда эрхим тэмдэгтэйгээр шалгалта барижа оробо. Тиигээд лэ хахад жэл тухай һураад байтараа:

— Үнеэнэй шабааһантай зууралдахын түлөө табан жэлээ алдахамни харамтай байна, — гэжэ эсэгэдээ хэлэбэ ха.

Сандит үбгэн толгойгоо маажасагаагаад:

— Нээрээшье, муха, зүйтэйл юумэ хэлэнэ гээшэ хаш. Өөрөөл мэдэ, хүбүүмни, мүнгэ зөөреэр дуталдана бэшэбди, хаанашье холын город ошожо һурахадаш ямар хэлсээн байхаб, — гэжэ харюусаба.

Эсэгын зүбшөөл абаһан Нима ухаангүйгөөр баярлаһан хэбэр үзүүлээд, хахад жэлэй хугасаанда үноохил «хахадтаяа» тэбэрилдэжэ «жаргаба». Хойто зуниинь технологическа институтай барилгын факультедтэ эрхим тэмдэгтэйгээр шалгалта бариба. Долоон һарын туршада зутар бэрхээр һураба. Теэд тэрээгээр лэ тэсэбэри һалашалай.

— Баабай, инженер болоод, һарын зуугаад түхэриг салинтай хүдэлэнхаар, юрын барилгашан болоод лэ, һарын дүрбэ-табан зууе сэхижэ ябабални дээрэ бэшэ гү? — гэжэ эсэгэдээ хандаба.

— Хүбүү-аан, өөрөөл мэдэ. Үлдэхэ, даарахые мэдэнгүй, зөөриин обто үлүүсэ оронгүй ябабалшни болоол һэн бэзэ, — гэжэ Сандит эсэгэнь харюусаба.

«Нима һогтоходоо зангынь муудажа, эхэ, эсэгэеэ үлдэдэг, ёбордог болобо ха» — гэһэн һураг суу Иисэнгээр тараба.

— Ээ, болигты, хорон хэлэтэнэй үгэдэ бү этигэгты, — гэжэ Сандит үбгэн хүбүүнэйнгээ аягүй муухай аашануудые нюудаг һэн.

Һула табиһан һур, дэмы табиһан дээһэн гэдэгтэл, Нима буришье замбууржа эхилээ. Архидалганиинь бүришье дортоо. Түрүүшээр мүнгэ гуйжа абадаг аад, хожомынь таба-арбаар хулуудаг, хэтэрхэдээ буляажа абадаг болобо.

60-аад оной һүүл багта эхэнь хүндэ үбшэндэ нэрбэгдэжэ, үргэһэн ганса хүбүүнэйнгээ ашые хаража баярлаагүй, наһа барашоо һэн. Тиигэжэ хоёр ёдогор эрэшүүл гуламтаяа һахижа үлэбэ. Нэгэниинь совхоздо хүдэлһэн нэрэтэй, нүгөөдэнь — пенсионер. Нэгэниинь үдэр бүхэндэ архидаха, мүнгэ нэхэхэ, зөөриеэ худалдаха. Нүгөөдэнь — абяа аниргүйхэн һууха, үдэшэниинь шаалгажа, хабдашаһан хамараа гү, али хасараа дабһатай уһанда норгоһон пулаадаар жэгнэхэ.

— Жэл үлүүтэй болоол даа. Хүбүүндээ бодохоёо болитороо сохюулаад, гэр гуламтаһаа зугадаха баатай болоо һэм, — гэжэ мүнөө Сандит үбгэн хөөрэнэ. — Гүндэдэ, Нарһатада танил талындаа байрлагшаб...

Иигэжэ Сандит үбгэнэй хэлээд, толгойгоо һалгануулан һуухадань, досоомни хара бууххаар байгаа һэн.

— Ши минии энэ ябадал тухай бэшэхэеэ һэдэбэл, хүбүүн бидэ хоёрой нэрэ ондоо болгооройл даа, зүү? Заһаржашье болоно аалам. Архиин лэ хойшолон ха юм. Нима ухаагаар ядаха хүн бэшэ бшуу. Гансал архи... архи гэмтээгээ...

Хари... гансал архи гү?

С. ДОРЖИЕВ.

Ярууна.

ЗОРИЛГОМНАЙ ЕХЭ

ТЕАТР

Театрай хүмүүжүүлхы үүргын угаа ехэ удха шанартай байһан тухай олондо мэдээжэ. Намарай һайхан сагта эхилһэн шэнэ сезомнай онсо илгаатай байна бшуу. Юуб гэхэдэ, ороноймнай бүхы хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлые ажалай амжалтаар дүүргэхэ, түрэл Коммунис партиингаа XXV съездые габшагай ажалай үндэр бүтээлнүүдээр угтаха гэжэ эрмэлзэн оролдожо байна. Энэ оршон байдалда театрай коллективэй урда харюусалгатай зорилго табигданхай. Харагшадай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр, тэдэниие шэнэ шэнэ илалтада зоригжуулмаар зүжэгүүдые табиха уялгатайбди.

Хүдөөгэй ажалшадые соёлой талаар хангаха хэрэгтэ манай театрай артистнар ехэ анхарал хандуулжа, горитой хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Үнгэрэгшэ зунай туршада хэдэн бүлэг артистнар республикынгаа аймагуудай, Шэтын областиин Агын буряадай национальна округой ажалшадта концерт наадануудые, шэнэ зүжэгүүдые харуулаа. Зунай гастрольнуудай үедэ 350 дахин элдэб зүжэгүүд 65 мянган зондо харуулагдаһан байха юм. Залуу драматург Ж. Цыреннимаевай «Минии үетэн», Г. Мухтаровай «Сэбэр басаган», Ц.-Д. Дондокова Ф. Сахиров хоёрой «Дабһанай амтан». Д. Эрдынеевэй «Эртын хюруу» гэһэн зүжэгүүдые ажалшадай урда табяабди. Энэ зүжэгүүдые ажалшад һонирхолтойгоор угтаһан байна. Тиихэдэ Владивостогой искусствын институт дүүргэжэ ерэһэн бүлэг залуу артистнууд хэдэн концерт табяа, Ж. Б. П. Мольерэй «Скапенэй аашанууд», М. Светловой «Хорин жэл үнгэрһэн хойно» гэһэн зүжэгүүдые харуулжа, харагшадай урда түрүүшынгээ шалгалта баряа.

Театраймнай бүлэг артистнууд Хурамхаанай аймагаар ябахадаа, БАМ-ай барилгашадта ошоһон байха юм. Тэдэнэр Уоян, Уланхаан дээрэ барилгашадтай уулзаа, зүжэгүүдые харуулаа. 139-дэхи ПМК-да һонирхолтой уулзалга болоо.

Үнгэрэгшэ сезондо театраймнай хэдэн артистнар үндэр нэрэ зэргэнүүдтэ хүртөө. Манай үнинэй мэдээжэ артистнар Ц. Пурбуев, С. Уладаева хоёрто Буряадай АССР-эй арадай артистын, М. Зориктуева Л. Егорова хоёрто Буряадай АССР-эй габьяата артистын нэрэ зэргэнүүд олгогдоо. Энэ хадаа манай артистнарай уран бэлигэй һалбаран хүгжэжэ, олоной үндэр сэгнэлтэдэ, магтаал һайшаалда хүртэжэ байһые гэршэлнэ бшуу.

Мүнөө үеын хүниие харуулха гээшэ манай театрай гол зорилгонуудай нэгэн болоно бшуу. Коммунизмын һайхан ордон байгуулжа байһан хүнэй хэрэг, тэрэнэй ажабайдал, хүсэл зориг, бодол һаналые эли тодоор, уран гоёор харуулха гээшэ тиимэ хүнгэн бэшэ.

Үнгэрһэн сезон соо табиһан зүжэгүүдэймнай олонхинь мүнөө үеын байдалые харуулһан зохёолнууд болоно бшуу. Жэшээлхэдэ, Ц.-Д. Дондокова Ф. Сахиров хоёрой «Дабһанай амтан» гэһэн зүжэг соо мүнөө үеын студент залуушуулай һуралсал, ажал хэрэгүүд, инаг дуран харуулагдана. Сэхыень хэлэхэдэ, мүнөө үеын залуушуул тухай драматическа зохёолнууд хоморшог байна.

Арбай таряа ургуулжа, адуу мал үдхэжэ, шэнэ барилгануудые бодхоожо байһан залуушуулай хэрэгүүдээр бидэнэр омогорхонобди. Хоридохи зуун жэлэй агуу барилга — Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ залуушуул ажаллана. Манай залуушуул Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинадые барилсана.

Иимэ баатарнуудые харуулха гээшэ манай драматургнуудай нангин уялга болоно ха юм.

Һүүлэй үедэ залуу драматургнуудай зохёолнуудые бидэнэр сценэ дээрээ табинабди. Эдэнэр хэд бэ гэхэдэ, залуу драматургнууд Доржи Эрдынеев, Жамсо Цыреннимаев, Дугар Дылгыров, Ардан Ангархаев болон бусад болоно. Тиихэдэ уран зохёолшод Жан Зимин, Матвей Осодоев, Цырен-Дондок Хамаев гэгшэд шэнэ зүжэгүүдые бэшэжэ, бидэндэ дурадханхай.

Залуу авторнуудые үргэн олоор манай ажал хүдэлмэридэ хабаадуулха шухала. Энэ хэрэгтэ Буряадай Уран зохёолшодой холбоон бидэндэ туһалха болоно.

Энэ жэлдэ хэды шэнэ зүжэгүүдые табихабди. А. Ангархаевай «Алтан бэһэлиг» сезоноймнай нээлтэ дээрэ табигдажа, манай харагшадай урда премьерэмнай болоо. Д. Батожабайн «Модон шоро», А. Софроновой «Засаг», А. Вампиловай «Аха хүбүүн» болон бусад шэнэ зүжэгүүдые табихаар хараалнабди.

Манай театрай коллектив репертуараа улам баян, удха түгэлдэр болгожо, үе сагайнгаа үндэр эрилтэдэ хүрэмэ зүжэгүүдые табиха зорилготой.

Энэ зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргаха болонобди. Тиимэһээ драматург, уран зохёолшодто иимэ уряатайгаар хандаха байнабди: шадаал һаа, һайн шанартай, удха түгэлдэр олон зүжэгүүдые бэшыт. Мүнөө үеын байдал, баатар хүнүүдые харуулһан зүжэгүүд түбхын түрүүндэ бидэнэртэ хэрэгтэй.

Юумэн бүхэндэ оролдолго хэрэгтэй. Тиимэһээ бүхы хүсэл, оролдолгоёо гаргажа, энэ сезондо һайн һайн зүжэгүүдые табихые эрмэлзэхэбди.

Ц. БАЛБАРОВ,
Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай директор.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанд... «Улаан-Үдын промышле... ность табан жэлээ дүүр... бэ» — мэдээсэлнүүд. ТАСС... ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһан... «Түрүү дүй дүршэлые пар... тийна ёһоор дэмжэхэ» — Хяагтын районно партий... конференциһээ тоосоон. ... Ефимовэй фото-мэдээсэл.

Гурбадахи хуудаһан... ТАСС-ай һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһан... Субботын хуудаһанай ма... териалнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.53 — Да... жуулгын программа. 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Т... рэлхидтэ зорюулагдаһ... дамжуулга». 10.40 — «һа... шанартай эд бараа ел... гаргаха». 11.10 — «Хүгж... тэ абонемент». В. А. Моцарт... № 40 симфони (үнгэт...). 11.35 — Хоккейгээр СССР... эй чемпионат. «Спартак» — «Крылья Советов» (3-да... үе). 12.15 — «АБВГДей...» (үнгэтэ). 12.45 — «Му... фильмнүүдэй программа (ү... гэтэ). 13.10 — «Үглеэ... почто». Хүгжэмтэ прогр... ма. 13.40 — Үхибүүдтэ «Д... кая собака Динго» — ур... һайханай фильм. 15.15 — «Ан амитадай ажабайдал» (үнгэтэ). 16.15 — «Д... би зндэ ерээб...» СССР... арадай артист И. С. Козл... ский ба уран зохёолшо И. ... Андрониковой хабаадал... тай фильм-концерт (үнгэ...). 17.00 — 17.10 — Забһ... лалга. 17.10 — «Элүүр эн... байлга» — эрдэм тараал... программа. 17.40 — М. Р... вель. «Игра воды». Улас... ронгын конкурсын лаур... А. Бахчиев наадаха (үнгэ...). 17.45 — «Манай хүгш...» «Коля, Николай, Нико... Павлович» (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — Конь... гаар Уласхоорондын му... сөөн, «Нувель де Моску»... зетын шанда хүртэхын ... лөө. Хоёр хоёроороо һол... ролго. Богонихон прогр... (үнгэтэ). 19.50 — «Советс... Россия» гэжэ табала... публиканска уран һайха... выставкэ». Түбэй выст... кын залһаа репорт... (үнгэтэ). 20.20 — О... дуунай хоорой кон... (үнгэтэ). 21.00 — Шэнэ ... нин. 21.15 — «Комму... тын үгэ». КПСС-эй XX... съездын делегат К. Л. С... нова тухай телеочерк (ү... тэ). 21.30 — Украины т... левидени ба радиогой ... цертнэ-эстрадын орке... наадаха (үнгэтэ). 22.20 — 22.30 — Забһарлалга. 22... — Литературна зохёол... экран дээрэ. «Как поссор... ся Иван Иванович с И... Никифоровичем — уран һ... ханай фильм. 23.35 — «Большой трамплин» — ... левизионно барималта фи... (үнгэтэ). 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Вр... мя».

Редакторай орлогш...
М. Н. НИМАЕВ.

ҮНЭН БОЛОҺОН УШАРНУУД

МИИНТЭ МЯХАН

1.

ТҮНХЭН нютагай Жэмһэг тосхондо түрэһэн Чимит Ангархаев гэгшэ арбан табан наһатай ябахадаа, Харбяангуудай Тогмит гэжэ баяншаг айлай хүлһэншэн болоо гэдэг.

Хабар, зуниинь Чимит хүбүүн баянай газар хахалха. Тэрээнһээ нэгэ дүү Осько-Лойсон гэжэ хүбүүн Чимидтэ туһалалсаха.

Морин анзаһаар газар хахалхада тиимэ амар бэшэ. Бүхэли үдэрөөрөө анзаһанай хойноһоо һалирдаг һэн. Эдеэ хоолшье түлюур даа.

Зунай хаһые «шаранхын саг» гээд буряадууд нэрлэдэг һэн. Теэд зараса-хүлһэншэн хоёр хүбүүдтэ хэн мяха эдюулхэб гээшэб даа!

Хара сай уугаад, айрһа эдеэд, тэдэ хоёр хүбүүд нааһаа хахалхаяа мэдэхэ.

Тэдэнэр Могойто болдог гэжэ газарта ажаллажа байгаа. Нэгэтэ үдын сайда хоёр анзаһашад ороод, халуун сай уугаад, нэгэ бага дурд гэхээ хэбтэбэд. Нэгэ хэды хурхиралдаһанай һүүлээр Осько-Лойсон һэришоод, ехэл урмагүй хүн удаан хэбтэбэ. Һүүлдэнь һэриһэн Чимит гайхан асууба ха:

— Осько, яагаабши? Юундэ уруу дуруубши?

— Тарган мяха эдижэ байнаб гэжэ зүүдэлээб.

— Яагаа һонин юм. Бишье баһа тиигэжэ зүүдэлээлби. Үнэхөөрөөшье, мяха эдие.

Осько-Лойсон гайхашаба:

— Хайшан гээд?...

— Нэгэ аргыень олохобди.

Чимит хүбүүн гүйжэ бодоод, ногоон соогуур ябасгааба. Уданшьегүй хорото нэгэ могойн толгойнь хойноһоо бажуугаад ерэбэ. Сухалаа хүрэжэ шарбалзан байһан могойгоо моринои тархида дүтэлүүлбэ. Могойшье хадхаад орхёо ааб даа.

Чимит хүбүүн могойгоо тала руу шэдэжэрхёод, тэрэ мориндоо мордоһон бэеэрээ Тогмит баянайхи тээшэ гүйлгэшэбэ. Тэдэнэйдэ хүрэжэ ерэһээр, моринойнгоо тархи заажа:

— Могой хадхаа! Үхэхэнь! — гэжэ һүхирбэ.

Тогмит мэгдэжэ, нэгэ һүбай хони асаржа алаад, һэбһээрнь моринэй тархи шабажа, хорыень татуулагты гэбэ.

Хониншье алагдажа, могойдо хадхуулһан моринои тархи һэбһэлэгдэбэ. Хоёр хүлһэншэд хониной мяха эдижэ, нэгэ дахин һайн гэдэгээр садаба ха.

2.

ТОГМИТ баян долоон хоногоор Эрхүү хото мордохоёо түхеэрбэ. Ябахынгаа урда тээ зарасанартаа иимэ захиралта үгэбэ:

— Нэгэ улаан гунжан һүрэг соомнай бии. Тэрэнээ һайнаар харууһалаарайт. Һүүлдэнь үүсэ хэхэбди.

Тогмит баян тэрэ гунжаар үнеэ хэхэ һанаатай байгаа. «Үүсэ хэхэмнай гэхэдэм, эдэ хүлһэншэдни тэрэ гунжыемни һайнаар харууһалха байха» — гэжэ тэрэ һанаһан байгаа.

Чимит хүбүүн эзэнэйнгээ даабари һайнаар дүүргэжэ, тэрэнэйнгээ ерэхын урда тээ тэрэ улаан гунжыень үүсэлээд гэдэһэ доторыень садатараа шанажа эдеэд, мяхыень амбаарта хэбэ ха.

Эзэнэйнгээ ерэхэдэ, гунжанай тарган мяха шанаба. Тарган мяха эдижэ һууһан Тогмит гайхаһандаа иигэжэ асууба:

— Иимэ һайн мяха хаанаһаа абаабши?

Тиигэхэдэнь Чимит һөөргэдэбэ:

— Үгы, та хэлээ һэмнайт. Улаан гунжаараа үүсэ хэхэбди гээ һэмнайт. Тиигээд бидэ танда ехэ ажал гаргангүйгөөр тэрэниинетнай үүсэлээбди.

— Ехэл һүтэй үнеэн болохол байгаал даа.

— Та өөрөө хэлээт. Үүсэ хэхэбди гэжэ...

Чимидэй урда оронгүй, өөрынгөө хэлээшэдэ тороһон Тогмит юушье хэлэжэ шадангүй, дороһоо һанаа алдаа һэн гэдэг.

Б. БИРБАЕВ.